

1919
1919

საქართველოს
საბჭოთაო რევოლუციის

საქართველოს საბჭოთაო რევოლუციის

საბჭოთაო რევოლუციის
საქართველოს

Handwritten signature

1919

№ II.

საქართველოს
80-88

საქართველოს
საბჭოთაო რევოლუციის
საქართველოს

ნაპარული

საქართველოს
საზოგადოებრივი

საქართველოს ჟურნალი

წელიწადი 80-XV.

აკადემი 1919 წ. № 2.

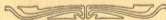
984

F-5816

შინაარსი:

I. (სურათი)	1
II. წალვერის ახალ რკინეულ წყალზე,—ლექსი ი. სინხარულიძისა	3
III. ჯეირანა,—ი. მჭედლიშვილისა	6
IV. ბულბულთ ხელმწიფის ასული, (ხალხური ზღაპარი გალექსილი—შემდეგი) დ. კასრაძისა	24
V. აკინოსუკეს სიზმარი, იპონური ზღაპარი თარგმანი ზინა ანთაძისა	39
V. უცნაური ყმაწვილი,—მოთხრობა კენტისა (შემდეგი თარგ.) ნინო ნინიძისა	45
VI. მკითხველების წერილები:—როგორ გავატარე შობის დღესასწაულები,—მარიამ აბაშიძისა, ლექსები ოთხი დრო, ზამთრის სურათი—იროდი ნეფარი ძისა	56
VII. გასართობი	63

წაღვერის ახალ რეინაულ წყაროზე

ექვობ კაცი სადმე შეხედეს
 ასეთ ადგილს, წარმტაცს, შემკულს,
 არსად ასე არ უგრძენია
 სიხარული, შეება ჩემს გულს,
 არსად ასე არ მიზილავს
 მე ბუნება სრულ-ყოფილი;
 არასოდეს არ ყოფილა
 სული ასე კმაყოფილი,
 როგორც რომ აქ, ამ მთებს შორის,
 როგორც ნანატრს ამ კუთხეში;
 ისე მიზილავს ეს ბუნება,
 ვფიცავ, თავს ვგრძნობ სამოთხეში!!
 აქ ვინ მოსთვლის მთის მწვერვალებს,
 ცად აზიდულთ, ცად აწვდილებს,
 აქ ვინ მოსთვლის გიემზე ჩანჩქრებს,
 კლდის მკერდიდან მოტეხილებს,
 აქ ლურჯ ტყეებს სამეფო აქვთ,
 მთის კალთებზე ატეხილებს:

ფიჭვს ნაძვი სცვლის — სოქს წიფელა,
 ტოტ-მაგარი მუხა-რცხილებს,
 ყველა ძმურად დარაზმულა,
 ტოტით ტოტზე გადახრილა,
 ლურჯ ფოთლების სუნთქვასა ვგრძნობ,
 ღმერთო — ჩემო! როგორ გრილა!!!
 ჩუ! სიო ჰქრის ფიჭვე-ნაძვარში,
 ფრთებს ჰრევს იმათ ხუტუქ თმებში,
 ტყე შრიალობს, ტყის შრიალი
 იქსოვება წყლების ხმებში;
 სიო დაჰქრის და შრიალობს,
 თმა-ხუტუქა ნეკერჩხალებში,
 შხისგან ნაძვზე ფისი იწვის,
 ღვივა ოქროს ნაპერწკალი...
 ვიშ! — აქ კლდეზე მოჩხრიალობს,
 მოიმტვრევა, ხტის ჩანჩქერი,
 აქეთ-იქით ფერდობები
 ბანს აძლევენ ანამღერი,
 მის ნაპირზე ყვავილები
 ტუჩ-გაშლილი სულ იცინის,
 იქვე კლდეში მოჩხრიალობს
 ბროლ ანკარა წყარო-რკინის;
 ვინ უწყს! რამდენ ძალ-მიხდილებს
 აჯანსაღებს, უკლავს წყურვილს
 და ამშვენებს პატარა ხევს
 უღრანი ტყით ჩამობურვილს...
 მე აქა ვარ, წყაროს გვერდით,
 მიყვავილებს სულს ფიქრები,
 მაჯადოებს მძლე ბუნება,
 მის წიაღში ედნები, ვქრები,
 ვედევნები ფრთა-ცელქ სიოს,
 რომ მოვქროლო მთების კალთა,

სულს სიცოცხლით, შვებით მივსებს
 მკვირცხლი ჩქერა ჩანჩქერ-წყალთა,
 მთიდან მთებზე ნისლს დავევები,
 ნისლს ფარფატას, ფრთებ-გაცრეცილს,
 მეც სიცილით ვეგებები
 მთის უმანკო ყვავილთ სიცილს;
 მთები ჩემს ხმებს იმეორებს,
 პასუხს მაძლევს მოძახილით,
 სიხარულის ცრემლს ვუერთებ
 ყვავილთ ცრემლებს სისხამ დილით;
 ვეჭხოვები ფოთოლთ ფურჩულს,
 ვეჭხოვები ლურჯ ტყის შრიალს.....
 მე ბუნების მიჯნური ვარ...
 ჩემი ჩანგის სიმთა წკრიალს
 ლალ ბუნების სილამაზე
 მწყობრ რითმებათ სცეივა, სწყდება,
 ჩემი ჩანგიც მას ეკუთვნის,
 სანამღი მთლად არ გატყდება.

ი. სიხარულიძე.

ჯეირანა.

I

ავისი თავი მას შემდეგ დაახსოვდა, რაც მოლობილში მწოლარეს დედამ დაჰსუნა და, როცა აღგა, თუმც პირუკულმა დადგა, მაინც იპოვნა დედის ძუძუ და მოწოვა. მაგრამ უფრო კარგა დაახსოვ-

და თავისი თავი ერთი შემთხვევის შემდეგ: ერთხელ დილა აღრიანად, როცა ჯერ შზე არ ამოსულიყო და მთვარეც დასაელეთს დაჰღერებოდა, დილის რიერაეი რო იწყებოდა, მისი დედა ტყის პირას ველზე სძოვდა, ხოლო ის დაფუნდრუკებდა; ამ დროს ტყის პირიდან ერთი კურდღელი გამოხტა და ისე შეეშინდა, რომ ქაქანით მივარდა დედასთან და ლაჯებქვეშ შეუვარდა; დედამ დაუგურგურა და შემდეგ დამშვიდებულმა დაუწყო დედას წოვნა. იმავე დილას, როცა დაავიწყდა კურდღლის შიში, ისევ ფუნდრუკის დროს, რაღაცა ფრინველმა გადუარა თავს; დედა გაქანდა მისკენ, რომ ფრინველს მისთვის თვალები არ ამოეჩიქნა და, თვითონ რომ ვერა გრძნობდა საფრთხეს, ნავარდს განავრძობდა. წათამამებულ კვიცს უკან გამოუდგა დედა და იმნაირად დაუბეიხვინა, რომ შიში აგრძნობინა შეილს, რომელიც მიბრუნდა და დედას ამოეფარა ყელ ქვეშ. ამის შემდეგ უფრო კარგა დაახსოვდა თავისი თავი, ხოლო ის კი არ ახსოვდა, როდის დაუძახეს ჯეირანა. მგონი ერთ-

ხელ, როცა წამოიზარდა, თავიანთ მოლობილში ფუნდრუკის
 დროს, ხუჭუჭ ქოჩრიანი ბიჭი, რომელსაც დიდი ვერცხლის ხან-
 ჯალი ერტყა ვერცხლის ქამარზე, გადაუდგა წინა და დაუძახა:

— ჯეირან, ჯეირანო!

ჯეირანა შედგა და ყურები აცქვიტა; ჯერ შეეშინდა, მაგ-
 რამ მერე დაინახა, რომ ეს როსტომი იყო და გულა დაიშვი-
 და, თუმცა ცალი თვალით მაინც დედისკენ გაიხედა გულის და-
 სადინჯებლად. როსტომს ხელში ჰერემი ეჭირა, უშვერდა ჯე-
 ირანასა და თან უფურგურებდა:

— ჯეირან, ჯეირან-ო.

ჯეირანა ფრთხილად მივიდა, დაჰსუნა, მაგრამ ჰერემი არ
 შეჰქამა. როსტომმა ხელი გადაუსვა ზურგზე. ესიამოვნა პატრო-
 ნის აღერსი, კული დაიქნია და დაილოურსა. დედამ რომ დაინა-
 ხა, პირდაპირ წამოვიდა მისკენ ჩქარი ნაბიჯით და თან დაუ-
 ხეიხეინა კვიცს, ისიც მიბრუნდა, ჰკვიანად შეუჯდა დედას ძუ-
 ძუებში და მტლაშა-მტლუში აუტეხა.

როსტომს სულ ხელზე ჰყევანდა გამობმული ჯეირანა. ჯე-
 ირანას შეუყვარდა როსტომი უფრო იმისთვის, რომ სულ ე-
 ლერსებოდა, ელაზღანდარებოდა, აჰმევედა სხვადა სხვანიირ
 უცნაურ რამეებს და, წარმოიდგინეთ, შაქარსაც კი. მაგრამ უფ-
 რო მეტად უყვარდა ჯეირანას როსტომი იმისთვის, რომ ათა-
 მაშებდა: ყელზე თოკს შეაბამდა, შეუწრუწუნებდა და უკანა
 ფეხებზე შეაყენებდა ხოლმე, ხან გააქცევდა და თვითონაც უკან
 გამოუდგებოდა; შემდეგ ისევ მოაბრუნებდა, ახლა უკან გამოა-
 ქცევდა და ერთხელ ისე წათამაშა და ისე წათამამდა ჯეირა-
 ნა, რომ როსტომს ტლინკები აყარა და საკბენადაც წასწვდა.

ჯეირანას მეტის-მეტე სიხარული აიტანდა ხოლმე, როცა
 როსტომი წყალზე წაიყვანდა; ზაფხულის პაპანაქებაში სულ
 აბანებდა, ჰღერებდა. ჯეირანას ესიამოვნებოდა კიდევ და სწყინ-
 და კიდევ, განსაკუთრებით მაშინ არ მოსწონდა, როცა დიდი
 ჯამით შიგ თვალეზში მიაშხაპუნებდა ხოლმე წყალს. ერთხელ
 ისე გაწყრა, რომ წიხლი გაიქნია და შემთხვევით გვერდით მდგომ

უცნობ კაცსა სდო ბეჭში. ამისთვის როსტომმა ერთი მუხტი ჩაარტყა ეუკუხოში და რაღაცა უთბრა ხმამალლა. ჯეირანამ იგრძნო დანაშაული და კანკალი დაიწყო. ხოლო წყლიდან რომ წამოიყვანდა როსტომი, თამაშობით წამოიყვანდა ხოლმე, და ერთხელ ისე გათამამდა, რომ სიბარულის ქარტეხილში თავდავიწყებულმა როსტომს მიაყარა ტლინკები, გაეშო და ბოსლამდე სულ კუნტრუშით იარა.

— ახლა ეს პატარა აღარ არის და უნდა სულ დაბმული გვყავდესო. კარგა გაიხარდა. ჯეირანა, ბოსელში იღვა ბოვასთან და ქერის მოლოდინში, ყოველი კაცის შესვლაზე კარებისკენ გაიხედავდა დაჰოტილ ყურებით და დაიხევივნებდა. სინათლეზე ერთი თვალი მიზაკისფრად უელავდა.

* * *

ერთხელ, კვირა დღეს, ჯეირანა პატარა მოჯამაგირემ წყალზე წაიყვანა და იქ ბევრი ცხენები ნახა. იმათ დანახვაზე მთლად აურ-დაურია იქაურობა, ერთ დედაკაცს კოკებიც დაუღეწა, დაპკინა ყველასა და კუნტრუშით წავიდა შინისკენ. სულ თამაშობით ჩავიდა შინ. მოლოდინში რო ჩავიდა ბოსლისკენ კი არ წავიდა, როგორც ჩვეული იყო, ქვევით-ქვევით გაითამაშა. როსტომმა რო ეს დაინახა—

— პაპაი შე დასაქცევო, დაშავე რამეო?—დაუძახა.

წინად უხაროდა ხოლმე ჯეირანას როსტომის დანახვა და ახლა რო დაინახა, აღარ გაუხარდა, დარცხენით ზურგი შეაქცია როსტომსა და სათივისაკენ გასწია. როსტომმა დაუყვავა და დაიჭირა. მიიყვანა, გომის კარებთან ბოძზე მიაბა, თვალეზე ხელი გადაუსო და შეპხედა:

— კაი ტანისა გაიხარდა. სამი წლისა გახდა წრეულ შკათათვეში.

მერე ზურგზე ხელი დაადო და დიღხანსა პკონდა ისე. ჯეირანა დაჰოტილი იყურებოდა. ხან მარცხენა ყურს გადაჰქე-

საქართველოს
2025 წლის

შავდა წინ, ხან მარჯვენასა და დაბლვერილი თვალით შეხე-
დავდა ხოლმე როსტომს, რომელიც ამბობდა:

— ახლა დროა იმისი გახედნისაო.

დაუძახა როსტომმა ბიჭს, — ალვირი მომიტაო, — ალვირი მო-
უტანეს; მძიმე-მძიმედ ამოსდო იგი პირში ჯეირანას, რომელ-
მაც ერთ-ორჯერ კი დაიფრუტუნა, მაგრამ ალვირი მაინც გა-
უყვთა როსტომმა. ჯეირანამ ღრღნა დაუწყაო ალვირს და მოჰ-
ყვა გამუღმებით თავის ქნევას, თითქო უნდა როგორმე პირი-
დან გამრიგდებინოსო.

— აბა ახლა წამო, გავიაროთ., — სთქვა როსტომმა, როცა
აეშარა წააძრო და ალვირი დაიჭირა ხელში. ჯეირანამ კისერი
გააგძელა და ფეხიც არ მოიცივალა. როსტომმა უფრო ძალიან
გასწია ალვირს და უთხრა:

— ჯეირან, ჯეირან, წამო! გეყოფა ამდენი ნაგარდი და
თავისუფლება.

ჯეირანა ქვირანად გაჰყვა, ხოლო ალვირი მაინც ერთი-
რეზობდა, ეუტზოვებოდა და ცდილობდა ენით გარეთ გამოეგდო.

როსტომმა გაატარა — გამოატარა, როცა ალვირს შეაჩვია,
დააყენა, ალვირი კისერზე გადაუგდო და ზურგზე მაგრა დაადო
ხელი. სინჯვა დაუწყაო. ჯეირანამ ყურები აცქვიტა და ორჯელ
კიდეც დაიფრუტუნა; მერე როსტომი შეხტა და მუცლით გა-
დაეკიდა ჯეირანას ზურგზე. ჯეირანა ხან იქით მიტრიალდა,
ხან აქეთა-და როსტომი კი ფერდში ოდნავა სცემდა ხელს და
ეუბნებოდა ჯეირანას:

— გასწი წინ.

ცოტათი წააყენა წინ. რამდენჯერმე კიდეც გაატარა ასე;
როსტომი ჩამოხტა და სთქვა:

— ალვილი გასახედნია.

შემდეგ შეხტა და ზედ გადააღაჯა. ჯეირანამ წალმა-უკუ-
ლმა დაიწყა დგომა. როსტომმა ლაჯი შემოჰკრა გვერდში და
ჯეირანა უცბად ისე გაქანდა, რომ როსტომმა თავი ძლივს
დაუჭირა.

— ბიკოსს! — სთქვა როსტომმა და ჩამოხტა. — რება აქვს!

შემდეგ კიდევ შეჯდა და ახლა ქვევით გაუშო. ჯეირანა იორლით წავიდა. კიდევ ჩამოხტა როსტომი და სთქვა:

— ჩინებული იორლა აქვს. ამ მხარეში ამას ტოლი არ იყოლება.

ჯეირანა კი აქეთ-იქით იყურებოდა ყურებ-აქოტილი და ფრუტუნებდა.

— ბიკო, მოიტა საკმაზები, — დაუძახა როსტომმა ბიკს.

ბიკმა მოუტანა საკმაზები.

ჯერ საოფლე დააფარა, მერე თოქალთო და შემდეგ უნაგირი.

ჯეირანა სულ დაქოტილი იყო, ფრუტუნებდა და ხან ერთ ურს გადაჰქეშავდა წინ, ხან შეორის.

— შევკაზმე! — სთქვა როსტომმა.

ჯეირანას ყველაფერი ეუცხოვებოდა, რაც წინად ენახა და ყურადღება არ მიექცია. ახლა მოაგონდა, რომ იმის დედასაც უნაგირს დაადგამდნენ და ზედ შესხდებოდნენ ხოლმე, მაგრამ მაინც ეუცხოვებოდა, ეჩოთირებოდა და ვერ გაეგო, თუ რისთვის იყო ეს ყველაფერი საჭირო? დაფიქრდებოდა და ფიქრის შემდეგ უცბად იგრძნობდა ზურგზე უნაგირს, შეხტებოდა, ხან აქეთ მოდგებოდა, ხან იქით, უნდოდა გამოსცლოდა უნაგირს, მაგრამ ის მაინც ზურგზე ედგა. უკვირდა, როგორ მოახერხეს, რომ სულ ზედ მადგა უნაგირიო?

როსტომმა დაუყვავა, მიუაღერსა, მძიმედ შედგა ფეხი უზანგში და შეჯდა. ჯეირანა დაილოურსა, უნდა ფეხზე ეკბინა როსტომისთვის, მაგრა მროსტომმა შეუყვირა და ჯეირანა კურდღელივით გადახტა წინ, კანკალი დაიწყო და ფრუტუნს მოჰყვა. წინა და უკან დგებოდა. კინაღამ ჩამოაგდო როსტომი.

როსტომს ალაყაფის კარები გაუღეს და მძიმე-მძიმედ გაიყვანა გზაზე.

ჯეირანამ გზიდან გადიხედა კალოზე და ერთი ზარიანად

ამოიჭიხენა, ისე ამოიჭიხენა, რომ კინალამ გული თან არ ამოაყოლა. ამ ქიხენით თითქო დედას ეძახდა. დედა კი არხენადა სძოვდა მოლობილში, რომლის გვერდითაც ახალი კვიცი დაფუნდრუკობდა.

მაშინ დაინახა აგრედვე ბელლის წინ გათხლეშილი კულდაჭრილი ძაღლი, რომელიც პირველად დაინახა და ისე კარგა დაინახა, რომ შეამჩნია, ცალი თვალი გამოთხრილი ჰქონდა. შეჰნატრა კიდევ, რომ ის ისე არხენად იყო გათხლეშილი და მოაგონდა პატარაობა, როცა ის დედის გვერდით ასე იყო ხოლმე გადაშლართული. საკვირველი კი ის იყო, რომ ის ძაღლი მანამდისაც იქ იყო, მას ლეგას ეძახდნენ და იმის მეტად კი არ დაენახა.

როსტომმა მძიმე-მძიმედ მიუშო აღვირი და ფრთხილად გაატარა ორლობე. მერე, როცა შეატყო, შეეჩვია, მოუჩქარა ფეხს.

შეეჩვია. გაიხედნა. აღარც უნაგირი ეჩოთირებოდა, აღარც როსტომი. შხოლოდ ძალიანა დელავდა ხოლმე და, როცა როსტომი შეგდებოდა, შფოთავდა, ლაგამსა ღრღნიდა და აღვირსა სწყვეტდა გასაქენებლად.

სოფლის ბოლომდე მძიმედ ჩაიყვანა როსტომმა, იქ მოუჩქარა და მერე გააქენა. ჯეირანა მუშტისოდენა გახდა და ტყეისავეით გაეშო. მტვერიან გზაზე სულ კორიანტელში გაეხვია და შავ წერტილად მოსჩანდა წინ, რომელიც მიაარღვევდა გზას და უკან მისდევდა მტვერი.

ყველამ ჯეირანას დაუწყო ყურება. ქვეყანა მასზე ალაპარაკდა.

საღამოთი შინ რომ მიიყვანა, როსტომმა ერთი ლიტრა ქერი დაუყარა და თანაც დაუბარა ბიჟს, როცა შეჰამოს, კიდევ მიეციო. ჯეირანამ პირი ჩასცა ქერს, ერთი-ორი ბლუჯა ამოიღო, შემდეგ კარებისკენ მიიხედა, ზარიანად დაიჭიხენა და ისევ განაგრძო ქამა.

* * *

ერთხელ, დილით ადრე, როცა ბევრი ქერი აქამეს და კარგა გაასუფთავეს, როსტომმა შეკმაზა ჯეირანა. როსტომიც შეიკაზმა თოფ-იარაღით, შეჯდა და წავიდა.

ჯეირანა როსტომმა დიდ ქალაში ვაატარა იორღითა და თათრების სოფელში შევიდა. იქ თათრები შემოეხვივნენ ჯეირანას და, როსტომი რომ დაკარგულ კამეჩებზე ელაპარაკებოდა თათრებს, ისინი ყურს არ უგდებდნენ და სულ იძახდნენ: „ზალიან კარგი სხენი ვარ შენი სხენი“-ო. როსტომმა დაკარგული კამეჩებისა ვერა გაიგო-რა და უკან დაბრუნდა. ქალაში ჯეირანა მთელი ნაბიჯით გაუშო. უცბად ჯეირანამ ტყეში რალაცას მოჰკრა თვალი, შეჰტრუტუნა და ცოტა გვერდ-გვერდ წავიდა. ამ დროს გამოვარდა ტყიდან თოფი, მაგრამ როსტომს ასცდა ტყვია. ჯეირანა შებტა და ისეთი სისწრაფით წამოვიდა, რომ სანამ როსტომი თოფს მოიხსნიდა ზურგიდან მტრის საპასუხოდ, სამშვიდობოში გამოიყვანა. სოფლის ბოლოში რომ ამოვიდა როსტომი, დააყენა ცხენი, ჩამოხტა, თვალეებზე ხელი გადაუსო და შემდეგ აკოცა თვალეებში: ტყვია რო მომხვედროდა, ან ჩქარა არ წამოგელე, ვინ იცის ვინა მჯდარიყო ახლა შენზედაო.

ამ დღიდან როსტომის თვალს დამე ძილი აღარ მიჰკარებია. სულ თეძოზე იწვა და იმის შიშში იყო, ჯეირანა არავინ მომპაროსო.

* * *

თითქო თვითონვე ჰგრძნობდა ჯეირანა თავის სისრულეს. მეტის-მეტე ამაყი იყო და თამამიც. არავინ აღარაფრად მიაჩნდა. საცა კი ცხენს მოჰკრავდა თვალს, დაჰგლეჯდა იქაურობას და თუ ახლო ვაატარებდით ცხენთან, ყველაფერს ამუშავებდა: კბილი, წიხლი—სუყველაფერს იხმარდა. არ დარჩა ცხენი დაუკბილავი. ერთხელ როსტომს გაეშო და, თუმ-

ცა როსტომი ძალიან უყვარდა, ხათრიცა ჰქონდა მისი; მაგრამ მაშინ ხათრიცა და სიყვარულიც იქით გადასდო, დაესია მინდორში ცხენებს და მთელ ჯოგს ისე დააქანებდა მინდორში, როგორც გრიგალი ღრუბელს.

გაზაფხული დადგა. ყველაფერმა გამოიღვიძა, ყველაფერი გაცოცხლდა. ფრინველებმა კვერცხები დასდეს და კრუხებადაც დასხდნენ. ჯეირანასაც მოუუნდა ნაფარდი, თავისუფლება, სრული თავისუფლება. საცა ცხენს დაინახავდა, სულ ქიხინებდა, მოუწოდებდა ყველას თავისთან; წინად თუ ცოტა უგონებდა ხოლმე როსტომსა, ახლა აღარაფერი ეყურებოდა—რა და სულ გასაქცევად იწევდა.

* * *

თელეთობა მოვიდა. როსტომი გამოწყობილი ჩამოვიდა გომზე, შეკმაზა ჯეირანა რომელიც თითქო გრძნობდა დღესასწაულს, ღელავდა, იწევდა გზისკენ, ეჩქარებოდა გავლა გარედ, სადაც, ვინ იცის, რის დანახვის იმედი არა ჰქონდა? როსტომმა ც სწორედ მაშინ გააწვრილა გული, როცა ჯეირანას ეჩქარებოდა გაიორღება გარედ: ხან აღვირი არ მოეწონა, ხან თოქალთო მრუდეთ მოუვიდა, ხელ-ახლა მოჰხადა უნაგირი, ხელ-ახლა შეკმაზა და ბოლოს, როგორც იქნა, შეჯდა როსტომი. ჯეირანამ გაჰკრა და სოფელზე რო გაიარა, ყველას თვალი წაიღო თან.

ხალხი დღეობაში მიდიოდა. როსტომი წამოეწია ქალე-ბით დატვირთულ ურემს, მაგრამ ჯეირანას პირდაპირ არ შეეძლო ურემის ფეხით სიარული, წაართმევდა თავს როსტომსა და და გაუსვამდა წინ. როსტომიც მიუშვებდა და კარგა მანძილზე რომ გასცდებოდა ურემს, ისევ მობრუნდებოდა. როსტომიც და

ჯეირანაც ძლიერად განიცდიდნენ სილაღეს, გულის დაუდგრომელ დუღილს და სისხლის ჩქროლას. რამოდენადაც ჯეირანა ცდილობდა თავი წაერთო როსტომისათვის, იმდენად როსტომი ამპარტავენი და თავმომწონე იყო. ჯეირანაც ამყობდა თავისი მხედრით.

დღეობაში მივიდნენ. იღვა ერთი მხიარულება: დაირა-ტაში, სიმღერები, თოფის სროლა და ყიყინა. ჯეირანამაც შეუერთა თავის ზარივით კიხვინი საერთო ზეიმს.

როსტომი ჩამოხტა, ცხენი ურმის ქალზე მიაბა, მაგრამ აწყვიტა თოკი და დაერია ცხენებს. მერე დაიჭირეს და ცალკე მაგრა დააბეს.

მზე რო გადიწვერა, ვილაცამ უთხრა როსტომს, ცხენები ვაჯირითოთო.

ჯეირანამ თითქო გაიგოვო, როსტომის მიახლოებებზე აფორიაქდა. დაუდგა დრო, როცა ის უჩვენებს ყველას თავი ლამაზ. გავლას და იქნება ამ გავლის დროს ვისმე კბილიც გაჰქრას. იგი ცხენების მეფესა ჰგვანდა, ყველას ზეიდან უყურებდა, ყველაზე იწვედა.

დაიწყეს ჯირითი.

მოსწყდა თორმეტი ცხენი ერთ ალაგს და, თუმცა ჯეირანა ყველაზე უკან დასძრა როსტომმა, მაინც მალე წამოეწია, რამდენიმე ცხენს მკერდი ჰკრა და აქეთ-იქით გადაყარა მხედრებითურთ. ჯეირანა კი მარტო გავიდა წინ და გასცდა კიდევ დანიშნულ ალაგს. ერთი მხედარი ძალიან დაშავდა და ხალხმა უკმაყოფილება გამოსთქვა, მაგისტანა ცხენი არ უნდა გამოიყვანოს კაცმა ვარეთაო. როსტომსაც არ ესიაშოვნა კაცის დაშავება. მაგრამ როსტომის გულს კიდევ ის ამშვიდებდა, რომ ბევრი იყო კმაყოფილი ჯეირანას ლამაზი ჯირითისა. რა უყოთ, რომ კაცი დააშავა, კაი ცხენის ნაკლი ის არის, რომ ვისმე ან ფეხს მოსტეხს, ან კისერსაო.

დაშავებულ კაცს გამოუჩნდა მოკეთე, რომელსაც არ მოეწონა, რომ ჯეირანამ ყველა ცხენს აჯობა, წავიდა, მოიყვანა

ვილაც სტრაენიკი მეგობარი და უჩივლა როსტომს. სტრაენიკმა ჯეირანას თოფის კონდაბი ჩაართვა თავში და მათრახიც გადაჰკრა. როსტომს ისე ბრაზი მოუვიდა, რომ ხანჯალზე ხელი ივლო, მაგრამ ხალხმა ორივე დაამშვიდა.

— რა დაშავა ცხენმა? — ძალიან ბევრი ესმის პირუტყვს? თუ ცემა გინდა აბა მე გამიბედე და მაშინ გაიგებ! — ამბობდა როსტომი და ბრაზისაგან თვალებიდან წინწყლები ჩამოსდიოდა. ბოლოს, როცა ხალხმა დაამშვიდა ორივე მხარე, როსტომმა გულში სამჯერ ჩაიკრა მუშტი და სთქვა:

— დამაცა ბაღლამო, რუსის სტრაენიკი რომ გაიმეგობრე ჩემ წინააღმდეგაო.

მაგრამ სტრაენიკის მიმყვანმაც გული იმით მოიოხა, რომ გადმოსძახა:

— ვერა, როსტომ, შენ მე ვერაფერს დამაკლებ, სანამ ხელმწიფის კაცი ამხანაგადა მყავსო, — და თან უჩვენა რუსის სტრაენიკზე.

* * *

როსტომი დაღონებული იჯდა ჯეირანაზე, რომელიც სულ გასაქცევად ბტოდა და მიდიოდა შინ. მართალია დაღონებული იყო თავის მეზობლის საქციელით, რუსის სტრაენიკი რომ მიიშველა როსტომის წინააღმდეგ, მაგრამ გულში მაინც თავი მოსწონდა, რომ იმ დღეს მეფე იყო მოჯირითეთა შორის.

შინ რომ მივიდა, ჯეირანა დაბინავა და ბევრი ქერი დაუყარა.

მთვარიანი ღამე იყო. ჯერ კიდევ კარგა არ დაღამებულიყო, ჯეირანა ჯერ ისევ ბეღლის წინ ურემზე ება და ბალახსა სჭამდა, რომ ლევა ძაღლმა ღობის გარედ ვილაცას შეჰყუფა. გაქანდა ალყაფის კარებისკენ, რომლის ერთი კარი მიხურული იყო და, რადგანაც ლევას ცალი თვალი გამოთხრილი ჰქონდა, თვალმა მოატყუა და მიხურულ კარს

დაეჯახა. ძაღლმა შესწკმუტუნა სიმწვავისაგან და უკან გამობრუნდა. მოხუცმა ივანემ აიღო და ქვა დაარტყა ძაღლს, შეოხერო, რა ღმერთი გაგიწყრა, მაგოდენა კარებს ველირა ჰხედავო?

გაიარა კიდევ რამდენიმე საათმა და ლეგა კიდევ ვილაცას გამოუდგა ორლობეში.

როსტომმა ბორკილი გამოიტანა, გაუყარა ჯეირანას ფეხებში, მერე ნაბადში გაეხვია და თეოზე დაწვა.

შუალამისას, როცა ნიავსაც ჩაეძინა და საიჭიოდან ზარის ხმა გაიგებოდა, ვილაცა კაცი მიცურდა ჯეირანასთან. ჯეირანა ჯერ დაქოტილი უყურებდა, მერე უკანა ფეხებით მიღვა იმ კაცისაკენ, როსტომს გადაჰხედა თავის ზურგ ზევიდან და დაიფრუტუნა. მძინარე როსტომს გამოეღვიძა და სანამ ის თვალებს მოიფშენებდა, ის ვილაცა კაცი გაიქცა. ჯეირანამ თვალი გააყოლა და კიდევ დაიფრუტუნა. ლეგამაც მაშინ გაიგო და გამოუდგა ყეფით. ჯეირანა დამშვიდდა, ისევ შეუდგა ქამასა ხოლო როსტომი მიჰხედა რა ამბავიც იყო და სთქვა:

— დაზე მე წყეულებს, ცხენის მოპარვა უნდოდათო და ახლა მე რალა ეშაკი დამაძინებს ღამ-ღამეო,— იფიქრა გულში.

გაიარა რამდენიმე ღღემ.

ერთხელ, როცა შეიტყო ქურდის გადაწყვეტილება ცხენის მოპარვაზე, როცა შებინდდა, ცხენი თავის ალაგას დააბა; შორი-ახლო ჩუმად ნაბადი ისე წამოაწვინა თეოზე, თითქო კაციო, ხოლო თვითონ ბედელ-ქვეშ შეძერა თოფით.

შუალამისას ისეთი სიჩუმე ჩამოვარდა, რომ როსტომს თავის ფიქრების ხმაურობაც კი ესმოდა. ლეგამ, რომელიც გაწოლილი იყო ჯეირანას შორი-ახლო, ერთხელ წამოიხედა, რალაცას დააკვირდა ორლობისაკენ და შემდეგ ადგა, მძიმე-მძიმედ წავიდა ჯაგებისაკენ, საიდანაც აღარ დაბრუნებულა. იქ კარგი მწვანე იყო, ალბად იქ გაიშხლართა და სხვა აღარაფერი ედარდებოდა.

შუალამე გადავიდა; მთვარე ამოვიდა. ამ დროს როს-

ტომმა ორი ვილაცა შეამჩნია ლობის ძირას. კარები მძიმედ შემოაღეს და ლობესთან მიიკუნჭნენ. ცოტა ხანს შემდეგ გამოიქცა ერთი და წამოწვენილ ნაბაღს თოფით დაადგა თავზე, მეორე მივიდა ცხენთან და ბორკილს შეახო ხელი. ამ დროს ჯეირანა აღარა ფრთხოდა.

აუტოკდა როსტომს გული. მოიკრ. უა სიღინჯე, გაუსწორა თოფი იმას, რომელიც მის ნაბაღს დაადგა თავს თოფით, და გავარდა როსტომის თოფი. ავახაკმა შეჭყვირა და ჩაიკრიფა ძირს, ხოლო მეორე გაიქცა,

ლეგა ძაღლმა ასტეხა ღაეღაევი. მეზობლები გამოცვივდნენ, მოგროვდა ბევრი ხალხი და იდგა ერთი ყაყანი:

— ქურდი მოკლეს! ქურდი მოკლესო!

11

ხარის გამოშვების ხანი იყო.

ვილაცა გადმოდგა ლობესთან და დაიძახა:

— როსტომ!

ძაღლმა შეჭყეფა, მაგრამ შინაურებმა გააჩუმეს.

— როსტომი შინ არი? — იკითხა მომდგარმა.

— შენა ხარ გიო? — გააგონა როსტომმა;

— გამარჯობა შენი, როსტომ, მე ვარ!

— გაგიმარჯოს. რას მეძახი?

— გუთანს თუ შეაბამ, მეხრედ შემიყენე და უღელ ხარსაც შეგიბამ.

— აი ღმერთმა გიშველოს, უთხრა როსტომმა: სწორედ დღეს მაგაზე ვფიქრობდი, კაცი უნდა გამომეგზავნა შენთან. აბა ხვალ კი რაღა იქნება, კვირაა და ორშაბათს შევაბათ.

— ძალიან კარგი, ორშაბათს დილით მოვრეკ ხარებსა და შევაბათ სთქვა, — გიომა და წავიდა.

* * *

კვირა დღე იყო. შუე დაქანებული იყო დასავლეთისკენ, რომ როსტომი გუთანსა მართავდა საორშაბათოდ. ამ დროს მივიდა გზირი და შეატყობინა როსტომს:

— ხვალე, „ლობიონაციაო“ მამასახლისმა და ცხენებიც, კაცებიც უნდა გამოაცხადოთო. შენც უნდა შენი ცხენით გამოცხადდე კანცელარიაშიო.

— როგორ თუ ლობიო ცერცვიო, რაებსა ჰბოდავ, სწორედ გამაგებინე, — შეუხშამაღლა როსტომმა გზირს.

გზირმა აუხსნა:

— ჩვენ ხემწიფეს, აი რუსის ხემწიფეს, ომი აქ ურჯულოსთან და ცხენებიც, კაცებიც იქ უნდა გაგზავნონ საომრადო, — თანაც დაუმატა: — მალე, მალე! წამოიყუა შენი კობტა ცხენი და წამოდიო.

გზირი წავიდა.

როსტომს არ ეკაშნიკა.

როგორ? ისე ეჯავრებოდა ის გზირი, რუსის მთავრობა და თავის საყვარელ ცხენს მათ გაატანდა? ადგა შეკმაზა ჯეირანა და ერთ წამს შთაინთქა.

რამდენიმეჯერ მივიდა გზირი როსტომისთვის, მაგრამ ყოველთვის ერთი პასუხი მიიღო: როსტომი ცხენზე შეჯდა და სადღაც წავიდაო.

* * *

გაიარა კვირამ, ორმა კვირამ და როსტომს ძებნა დეუწყეს.

ერთხელ ღამე სახლში ჩუმად მოვიდა, სწორედ ამდროს ალყა შემოარტყეს სტრატეიკებმა და როსტომი დაიჭირეს. ცხენი სამხედრო უფროსს გადასცეს, ხოლო როსტომი დააბორკილეს და მეტეხის ციხეში გაგზავნეს.

გადიოდნენ დღეები, თვეები, წელიწადი, კიდევ წელიწადი და არაფერი ისმოდა მისი ბედისა; იჯდა და სულ ტიროდა; ტიროდა თავის ჯეირანას. იგონებდა განვლილ დღეთ, ამყად რომ გააიორღებდა ხოლომე ჯეირანას სოფელზე, რომელიც სულ მასზე ლაპარაკობდა; მოაგონდებოდა მისი ჯირითი, შფოთიანობა, თამაშობა და ჩამოსდიოდა ლაპა-ლუპით ცრემლი. „ვინ იცის ცხენის არ მცნობებმა ტომრები აჰკიდეს, ან ფურგუნში შეაბეს?“ ამბობდა როსტომი და ტიროდა.

ხოლო ჯეირანა, რა დღესაც ცხენების მობილიზაციაზე მიიყვანეს, მეტად გახარებული იყო. სრულებით არა გრძობდა, რომ მისი საყვარელი როსტომი დაიჭირეს, მოხარული იყო, რადგანაც იქ ბევრი ცხენები ნახა; გასინჯეს, მოიწონეს და გაგზავნეს.

ხან ვის გადასცეს ხელში, ხან ვის, ხან სად მიიყვანეს, ხან სადა და ბოლოს გაამარტოვეს, ვაგონში ჩასვეს და სადღაც გაგზავნეს.

ძალიან დალონდა ჯეირანა. მოაგონდა როსტომიც, თითქო ისიც გაიგო, რომ ველარა ნახავდა მასა და ამოიოხრა.

ჩაიყვანეს ქალაქში. ყაზარმაში გაგზავნეს, დააბეს ერთ საჯინბოში, სადაც შრავალი სხვა ცხენებიც ება და ბოლოს, რადგან იქაც არ მოიშალა თავისი ხსიათები, სულ ცალკე დააბეს. მეორე დღეს გამოიყვანეს, შეკმაზეს და ჯარის კაცებს მხედრობას ასწავლიდნენ. ჯეირანამ აქაც ისახელა თავი თავისი მოხდენილი სიარულით და აყალ-მაყალით: ვინც შეჯდა ყველა ჩამოავდო და ცხენები სულ დაწიხლა. ბოლოს მოვიდა ვილაკა სათვალეზიანი, პირმოჭრუშული, გძელ-წვერა ქალარა, ოფიცერი, ახელ-დახელა ჯეირანასა და რალაკა სთქვა.

— ეს ცხენი პოლკოვნიკმა აირჩია, თქვენო კეთილშობილებავ, — უთხრა ერთმა ოფიცერმა გრძელ წვერას.

— მერე პოლკოვნიკს ვინ შეატყობინა, რომ ეგ ცხენი ჩემთვის ავარჩიე და კარგიც არის?

— ეგ აღარ ვიცი, თქვენო კეთილშობილებავ.

— მართალი არის, ის პოლკოვნიკია და მე კაპიტანს ვაპირებ. —
გრამ მაგ ცხენს ვერ დაუთმობ.

— არ შემიძლიან, თქვენი ნაბრძანები გადაეცე პოლკოვნიკს, თქვენო კეთილშობილებავ.

— უნდა გადასცე.

— აგერ, თქვენო კეთილშობილებავ, თვითონ პოლკოვნიკი მობრძანდება აქ.

პოლკოვნიკი მოვიდა. ყველა გამოეჭიმა.

— სად არის ცხენი? — იკითხა პოლკოვნიკმა.

— აქ გახლავთ თქვენო აღმატებულებავ.

სთქვა ჯარის კაცმა, გაიქცა და მოიყვანა ჯეირანა.

ჯეირანა ხან ერთს დაეკოტებოდა, ხან მეორეს და ხან ცხენებს გაჰხედავდა, რომელთა ყურებაზეც წინა ფეხს მიწასა სცემდა; გრძნობდა იგი, რომ მაზე ლაპარაკობდნენ, მაგრამ სრულებით არ აინტერესებდა რას ამბობდნენ და სულ ცხენებისაკენა ჰქონდა თვალი. ბოლოს პოლკოვნიკმა ხელი დაჰკრა მკერდზე და ეს კი არ ესიაშოვნა: ატორტმანდა, დაილურსა და საკმენადაც სწვდა პოლკოვნიკს, მაგრამ მალე მოეცალა იგი.

— კარგად მოუარეთ, ეგ ცხენი ჩემი იქნება, — ბრძანა პოლკოვნიკმა და მხოლოდ მეჯინიბემ-ლა დაარღვია სიჩუმე:

— ვისმენ, თქვენო აღმატიბულებავ.

ყველანი ჩუმად წავიდ-წამოვიდნენ.

ჯეირანაც წაიყვანეს, თავლაში ცალკე დააბეს, ბევრი ქერი დაუყარეს და ერთობ პატივით მოეპყრნენ.

* * *

ამის შემდეგ ჯეირანას ერთი ჯარის კაცი უფლიდა, რომელიც ვეებერთელა იყო, მრგვალი სახე ჰქონდა, რომელზედაც ოდნავ ასქვინტოდა ცხვირი და ცხვირს ზევით თვალგები მკადის ჭუჭრუტანებს უგავდა, რომელნიც გაცივნების ღროს სულ დაეხუჭებოდა ხოლმე. ჯეირანას იმისი ენა სულ არ ესმოდა, რაღაცა უცნაურ სახელსაც ეძახდა.

მართალია კარგად უვლიდა, მაგრამ როსტომი მაინც აგონდებოდა, ხოლო ჯარის კაცის მოგონილ უცნაურ სახელებზე მხოლოდ ილუტრებოდა.

გაიარა კარგა ხანმა და ერთხელ, როცა თოვლმა პირველად მოფერფლა, ჯარის კაცმა შეკმაზა, გამოიყვანა თავლიდან და უცნაური სურათი იხილა: შებმული ზარბაზნები გაემწყიერებინათ და მზად იდგნენ წასასვლელად. ჯარის კაცმა ჯერიანა წაიყვანა და პოლკოვნიკს მიჰგვარა; იგი შეჰგდა და, როდესაც რალაცა დაიძახა პოლკოვნიკმა, დაიძრა ქარავენი ზარბაზნებისა. წინ მიუძღოდა ქარავენს ჯერიანა და მიჰყავდა პოლკოვნიკი. მთელი ქალაქი სულ ჯერიანას უყურებდა, რომელზედაც დინჯად იჯდა უფროსი.

ქალაქი რომ გაიარეს, ჯერიანა ისევ ვაგონში ჩასვეს და ერთი კვირა ატარეს. ბოლოს ისეთ ალაგას მიიყვანეს, სადაც სულ ზარბაზნის გრიალი ისმოდა და ტყეის მფრქვევიც არა სწყვეტდა კრიკინს. ჯერიანას წინ სულ ახალ-ახალი შთაბეჭდილებები იშლებოდა. მთელი სამი წელი სულ ახალ-ახალ შთაბეჭდილებებში იყო ჯერიანა, მაგრამ მთელი ამ შთაბეჭდილებებიდანა და დავიდარაბიდან მხოლოდ ერთი დაახსოვდა ყველაზე მეტად:

ერთხელ სამი დღე და ღამე განუწყვეტელი გრიალი და ალიაქოთი იყო ზარბაზნებისა. მეოთხე დილა რო გათენდა, პოლკოვნიკი შეჰგდა ჯერიანაზე და რაც ძალი და ღონე ჰქონდა გამოაქენა, ჯერიანა გზა და გზა ჰხედავდა, როგორ მორბოდა უკან ჯარი, მოარბენინებდნენ ზარბაზნებს, ფურგუნებს, მაგრამ ისე ძალიან მოარბენინებდნენ, რომ გზაში ემსხვრეოდათ ყველაფერი.

გადმოვიდნენ სამშვიდობოში. რამდენიმე დღის შემდეგ ჯერიანა ისევ ჩასვეს ვაგონში და ერთი კვირის შემდეგ ნახა, რომ თბილისში იყო. გაეხარდა ჯერიანას. მაგრამ ყველაზე ძიან მაშინ გეეხარდა, როცა ავლაბარში გაატარეს და იქ კამეჩები და ხარები დაინახა. როსტომი მოაგონდა და ისე ძალიან გაეხარდა, რომ სიხარულისაგან რამდენიმეჯერ ზედი-ზედ დაიკიხვინა.

მეგრამ დახე ბედს! დიდხანს არ დასტოვეს ტფილისში: რამდენიმე დღის შემდეგ ოსმალეთის ფრონტზე წაიყვანეს, სადაც თითქმის იგივე იყო, რაც წინად, მხოლოდ იმ განსხვავებით, რომ იქ სროლის დროს ტყვია მოხვდა ფეხში და საავადმყოფოში გაგზავნეს.

აქ ყველაფერი აირია. აღარც ვინმე ყურს უგდებდა წინანდებურად და აღარც ვინმე დაობდა მაზე. მხოლოდ ვილაცაები შეუხვედნენ ფეხს და სხვა და სხვა კაცები მხოლოდ თივას დაუყრიდნენ ხოლმე.

საშინელი სიობლეს იგრძნო. მოაგონდა როსტომი და როცა გარედ გაიხედავდა, ჰხედავდა ავლაბარს, შემდეგ კახეთისაკენ მიმავალ გზას.

ღვთის წყალობით მორჩა, მეგრამ მაინც აღარავინ უგდებდა წინანდებურად ყურს. ატყობდა, რომ ხალხში რაღაც არევე-დარევე იყო, ერთმანეთისა ისე აღარ ეყურებოდათ და თავს აღარაფერზე იცხებებდნენ. ჰხედავდა ამასა და იყო დღონებული.

* * *

როსტომი ამ დროს გაყვითლებული და დარდისაგან ჩამომდნარი მეტეხის ციხეში იჯდა და ისევე ჯეირანაზე სწუხდა. მალ-მალე ჩაიკრავდა გულში ხელს. ხოლო არ კი ამბობდა, ვის ემუქრებოდა. მხოლოდ ერთხელ სთქვა ხმა-მალლა, ახ, ნეტავ ერთი როგორმე გამანთავისუფლა და მე უჩვენებ იმ ხემწიფის კაცსაო.

ერთხელ როსტომმა ასეთი ფიქრების შემდეგ რომ ჩაიძინა უცნაური სიზმარი ნახა: ეითომ ციხიდან გაიქცა, მას წამოეწივნენ დარაჯები, თოფით დასჭრეს იგი და დაჭრილს თავი გაანებეს; ამდროს საიდანღაც გამოხტა ჯეირანა და კიბენით მივიდა როსტომთან, დაჰსუნა. როსტომმა მოუთაღერსა და ამ დროს სიხარულისაგან გამოეღვიძა. თვალები მოიფშენიდა როს-

ტომში და გარედ გაიხედა, საიდანაც რაღაც უცნაური ხმაურობა და სიმღერები ისმოდა. როსტომს ისევ სიზმარში ეგონა თავი. კარგა დააკვირდა და შემდეგი დაინახა: აუარებელი ხალხი მოგროვილიყო ციხესთან წითელი დროშებით და მღეროდა სხვა და სხვა სარევოლიუციო სიმღერებს. ხალხმა ციხის კარები გააღო და ტუსალები გამოაუშო. როსტომიც გამოვიდა, მაგრამ ვერ გაეგო ეს მართალი იყო, თუ სიზმარი.

— რა ამბავია ძმობილო? — ჰკითხა ერთ მოქალაქეს როსტომმა.

— რუსეთის ხელმწიფე ჩამოაგდო ხალხმა ტახტიდან და თავისუფლებაა.

როსტომს ისე გაეხარდა ეს ამბავი, რომ გადაეხვია იმ უცნობ კაცსა და დიდხანს ჰკოცნა. შერე შეუერთდა მომღერლებს და ბანი მისცა.

* * *

როსტომი მეორე დღესვე წავიდა სოფელში, ეძებდა ის სტრატეგიკი, ჯეირანას რომ სცემა, მაგრამ ველარსად იპოვა. შერე დაიჭირა გზირი, უნდა ეცემა, მაგრამ მან უთხრა:

— რა ჩემი ბრალი იყო, კაცო, მე შობრძანეს და ბრძანებას ვასრულებდიო. როსტომი დაფიქრდა, რომ მართლა იმ გზირის ბრალი არ იყო და გაუშო იგი.

გავიდა კარგა ხანი. ქვეყანა გამოიცვალა.

ხალხი ბევრსა ლაპარაკობდა ერთობაზე, მაგრამ მაინც არ მოსწონდა, რომ რუსები ისევ საქართველოში იკალათებდნენ და დაჩვეულნი ბატონობას, კიდევ განაგრძობდნენ ძველ ჩვეულებას.

— მე ერთობა მაშინა მჯერა, როცა შენ ქვეყანაში ჰზიხარ და იქიდან ძმურ ხელს მიწვდი ჩემს მიწა-წყალზედ მჯდომ-

საო, — ასე იტყოდა ხოლმე როსტომი: — თორემ აბა რა უნდა გეცხადებოდა კისერზე დამჯდომიხარ და სისხლსა მწოვო, — დაუმატებდა ბოლოს იგი.

ამ დროს რუსის ჯარმა თავი მიანება ოსმალის ფრონტსა და გარდა იმისა, რომ საქართველოს ღეთის ანაბარა სტოვებდა, გამოვლის დროს ტფილისის დანგრევეც უნდოდა. ქალაქში მყოფმა მთავრობამ მოწოდება გამოსცა ქართული ლაშქრის შექმნაზე. ეს რომ გაიგო როსტომმა, მაშინვე გამოცხადდა ერთ-ერთ საარტილერიო ბრიგადის უფროსთან და განუცხადა:

— წარსულ დროში, ბატონო, რუსის მთავრობამ ბევრი მდია, უნდოდა წაეყვანე რუსეთის ჯარის კაცად, მაგრამ ვერ წამიყვანა, ბოლოს ციხეში კინალამ დამაქლეჭა, მაგრამ მე მაინც არ გავყე მას ჯარის კაცად, დღეს კი, როცა საქართველო მომიწოდებს, მზადა ვარ არამც თუ ჯარის კაცად წავიდე, შევწირო ყველაფერი, რაც კი რამ მამადია და ჩამწერეთ თქვენს ნაწილშიო.

უფროსს ძალიან მოეწონა სიტყვა როსტომისა და მაშინვე ჩაწერა ბრიგადაში ჯარის კაცად.

ხელად მოქუჩდა როსტომის ირგვლივ აუარებელი ხალხი და შეიქმნა ქართული ლაშქარი. ყველას ცხენი ჰყავდა როსტომის გარდა; მისთვის მეორე დღეს უნდა მიეცათ ცხენი. მეორე დღეა რომ გათენდა, საჯინიბოსაკენ გაიარა და იქიდან რაღაცა ჩხუბი შემოესმა:

— აქამდე მე უვლიდი ამ ცხენსა და გიგი ვარ ეხლა შენ მოგცე?!

— შენ რო მაგრე ამბობ, მე კიდევ სამი წელიწადი ვწმინდე ერთი ზარბაზანი, მაგრამ მე ის არავინ დამისაკუთრა, — ეუბნებოდა მეორე.

— ცხენი სხვაა, ზარბაზანი სხვა!

ამ დროს შევიდა როსტომი საჯინიბოში და რა ნახა! ჯეირანზე იყო დავა. ჯეირანამ ახალ მოსულს ზევიდან გადმოჰხედა მედიდურად და თითქო იცნოო, ყურები დაცკვიტა. შემდეგ

დაიქიხვინა და ატოკდა; ფეხი გადმოდგა როსტომისკენ, მაგრამ თოკმა არ გაუშო.

როსტომმა ხმა არ გასცა ჯეირანას, მყისვე გამობრუნდა, წაბირქვევდა განმარტოებულ ალაგას და დაიწყო იმის ფიქრი, თუ რა ნაირად ჩაეგდო თავისი ცხენი ხელში.

დიდხანს იფიქრა, მაგრამ ვერაფერ გზას ვერ დაადგა. ბოლოს წაეიდა ჩუმაღ საჯინბოში და, როცა კარგა დაათვალიერა და დარწმუნდა იქ არაფერ იყო, გაქანდა, მოეხვია ყელზე თავის ჯეირანას და დაუწყო კოცნა, ალერსი.

ჯეირანამ იცნო და დაიხვიხვინა, მანაც ყელი გადააქდო ყელზე და თავის ქნევა დაიწყო. როსტომის ორი ცრემლი სიხარულით დაგორდა ჯეირანას სუფთა კისერზე.

როსტომმა მიიხედ-მოიხედა, არაფერ დამინახოსო და ისევ ჩუმაღ გამობრუნდა უკან; აღარც აცია, აღარც აცხელა და პირდაპირ გაექანა უფროსისაკენ.

— ბატონო ჩემო, მიჰმართა როსტომმა უფროსს: ერთი სათხოვარი მაქვს თქვენთან და სამშობლოს საკეთილდღეოდ ამისრულეთ იგი.

— ბრძანეთ, — უთხრა უფროსმა.

როსტომი მოუყვა თავის ისტორიას და ბოლოს დაათვა:

იმედი მაქვს ჩემს ჯეირანას დამიბრუნებთ და უკანასკნელ სისხლის წვეთამდე ვემსახურები ჩემ სათაყვანებელ სამშობლოს ჩემი სათაყვანებელი ჯეირანათიო.

უფროსმა დიდი სიამოვნებით შეესრულა თხოვნა როსტომს და მედროშედაც დანიშნა მზვერავ რაზმში.

როსტომი სიხარულისაგან სტიროდა და უაღერსებდა ჯეირანას.

ამ დროს ამბავი მოვიდა, ოსმალები ტფილისის ასაღებად მოდიანო. დაიძრა ბატარეა ბრძოლის ველისაკენ. როსტომი თავის ჯეირანაზე იჯდა, ხელში დროშა ეჭირა საქართველოსი

ქართული
ენების

და წინ მიუძღვოდა თავის უფროსთან ერთად ბატონის მსახურად რაზმს.

მალე დაამარცხეს მტერი, ოსმალოს ჯარები განდევნეს საქართველოს საზღვრებიდან და გამარჯვებული ჯარი რო უკან დაბრუნდა, შუა ტფილისზე ამოიარეს. როსტომი ისევ თავის ჯეირანზე იჯდა, რომელსაც კისერი თეთრი გიორგის მერანსავითა ჰქონდა მოლუნული და ისეთ სიამაყეს, ისეთ მედიდურობას განიცილიდა როსტომი, თითქო ქვეყნიერება მის გამარჯვებას დღესასწაულობსო; ჯეირანსაც თითქო ესმოდა სიდიადე არსებულისა და მაგრა-მაგრა ადგამდა ფეხებს ტფილისის ქვაფენილზე. მთელი ჭურჭები თვალით აცილებდა მას, რომლის თავსაც ფრიალებდა საქართველოს სამფეოკოვანი დროშა; ამასთანავე როსტომის მკერდს ამშვენებდა გიორგის ჯვარი, მიღებული მამაკობისთვის.

ი. მკედლიშვილი.

ბუღბუღთ ხელმწიფის ასული

(ხალხური ზღაპარი)

XVI

ათენდა. ვიდრე მგზავრები
თვალს ატყუებდნენ ძილითა,
მალლა აფრინდა არწივი,
სთქვა ჰანგი ხმითა ტკბილითა.
ღრუბლებში სრბოლით მადლობა,
ჯერ უძღვნა დილის განთიადს,
მას ემიჯნურა, ანდობდა
თავის გულისა ხეაშიადს.
შემდეგ შეეველო ელვის ფრთით
აქისკროვნებულ მწვერვალსა,

შეიფრთხილა, აღმოხდა
ლოცვა დამთვრალს და მღელღარსა:
„შზეო დიდება,.. დიდება..,
დიდება შენ ერთს, მძღესაო!
ვის გამოც არსს თუ არ არსსა
აზრი აქვს, ქვეყნად სძლებსაო.
შენ მე მინათებ ქვეყანას,
მახარებ შენსავე ქმნილსაო,
რა იქნებოდი, რომ შენვე
არ სკვრეტდე შენსა შეილსაო.

ვინ მოგიძღვნიდა ქებასა,
 ვის რას არგებდი სხივითო?
 ცისკრად პირს შეიბურავდი
 ნაღვლის ღრუბელთა ჩრდილითო.
 მიყვარხარ, მზეო, მიყვარხარ,
 მიყვარს ღრუბლებით სრბოლაო,
 სხივებით თრობა, სრიალი,
 ქარბუქთან, შეხთან ბრძოლაო.
 რა იქნებოდა უშენოდ
 ერთი დღე, ღამის რიდეო?
 ერთფეროვნება, მოწყენა,
 უსიცოცხლობის კიდეო!
 დიდება შენდა, დიდება,
 ამაყო თვალო ცისაო,
 შეიწირავდე ლოცვასა,
 ვით მომკრთალს ობოლს სხივსაო.
 ძალა მომეც დღეს, განცდა მაქვს
 შეგობართ დაფასებისა,
 შენ შეიწირე სამსხვერპლოდ
 ძალა არწივის ფრთებისა.
 მზეო დიდება! ეს სიტყვა
 მხოლოდ შენ გეკადრებაო,
 რაღაა ყოფნა უშენოდ,
 სულიც არ სულობს, კედებაო!
 აღმამაღლებდე, პირნათლად
 შევხვდე ჩემს უცნობს ძმებსაო,
 ერთად მოსულნი გიფრქვევდეთ
 მადლობით ოქროს ძნებსაო“.

ასე ილოცდა არწივი
 ღრუბელთ სამეფოსთ ქოლევითა.
 რა დაასრულა, ბუღბუღთ
 მოდის პირშმაგი სრბოლითა.

მგზავრებს კი სძინავთ. სამ დღემდე
 მისცეს თვალს შუების რულია,
 სიზმარშიც ტანჯვა ეტყობათ,
 უძვეთ წამების ხნულია.
 ამასობაში არწივმა
 გასცა ბრძანება: „აბაო
 ჩქარა ამ ველზე მოედოს
 ფრინველთა ჭრელი კაბაო.
 რა გინდ საქმეზეც რომ იყვენენ,
 მყისვე გაშალონ ფრთებიო,
 მათ მოსელას ვუცდი, ლოდინით
 შეფე არწივი ედნებიო“.
 მართლაც, სრულდება ბრძანება:
 მოდის და მოდის გუნდია,
 ვინ მოსთვლის, ათას ფეროვნებს
 ვით ლალი, იაგუნდია.
 აგერ, გაივსო მთლად ველი,
 ელიან ახლა არწივსა,
 ჰსურთ, რომ მიუხედნენ ხეაშიადს,
 უცნაურ გულის წადილსა.
 როს დენა შესწყდა, არწივმა
 უთხრა: „ვერ ვირჩევ თვალშიო,
 ხომ ყველა აქ ხართ, არავინ
 დაგაკლდეთ სათვალავშიო“!
 „ყველანი აქ ვართ, შენ გიცდით“!
 შესძახეს მრავალ ხშიანად,
 არწივმა გული მოიკა,
 ფრთებს შეისწორებს თბიანად.
 „აბა, დრო არის“! — სტუმრებსა
 ჰკადრა: „მოვიდნენ ყველაო,
 ჩავიდეთ დაბლა და საქმეს
 შევეუდგეთ ნელი-ნელოო.

XVII

ძირს დაშვებული არწივი
 წინ გამოუძღვა სტუმრებსა,
 აელა-ჩამოვლით ფრინველებს
 გამოუჭედავს ყურებსა,
 თუ ვინ არისო ხელმწიფე
 ხმა ტკბილი ბულბულებსა,
 ვის უნარია შშვენება
 მის ქალის კულულებსა!
 მაგრამ ყველასგან ეს ესმით:
 „არ ვიცით, არა, არაო“!
 კრემლი წასკდება მეფის ძეს,
 იტყვის: „დაეხსენთ, კმარაო“!
 მაგრამ ვეზირიც, არწივიც
 სულ მოკლეობას ჰყვედრიან,
 თუმცა ფარულად მის შველას
 განგებას კრძალვით ჰვედრიან.
 ბოლოს არწივმა ალვის ხეს
 კვალად შეაელო ფრთენია.
 და განრისხებით შესძახა;
 „ნუ თუ გვეთვლება დღენია?
 აბა, დაფიქრდით, ყველა კი
 აქა ხართ სწორად, რიგზეო?
 იქნება ვინმე გაკლიათ,
 ნუ გვამღერთ გლოვის სიმზეო“.
 „ყველანი აქ ვართ,—მიუგეს:
 დიდიც და პატარაცო,
 მხოლოდ ჩიორებს ვერ ვხედავთ,
 არცა ჰღირს მათი დაცდაო“.
 „ჩიორებო, ეს რა სთქვით.

აბა, გაფრინდით ხელადო,
 ბევრჯელ წრუწუნაც დიდს ლომსა
 გარდაქცევია მხსნელადო“.

გაფრინდნენ ელჩნიც. მთელს ველზე
 მათ უცდის მცირე, დიდია,
 მთელი ხსნა ახლა მეფის ძის
 ჩიორებზედა ჰკიდია.

აგერ დაბრუნდნენ შიკრიკნი,
 მოჰყავთ წვეილ-წვეილი ჩიორა,
 ასტყდა სიცილი, ჩუმჩუმად
 ყველა თავისას ჩიოდა.

„იქნებ, დობილნო, თქვენ მაინც
 იარა გაგვიკურნოთო,
 და დაგვამადლოთ სვე შორჭმულთ
 მოყმე მას საუკუნოთო:

ხომ არ ვსმენიათ ამბავი
 ბულბულთ ხელმწიფის ქალისა?
 ვინ არის, რომელ მხარიდან?
 გვითხაროთ რამ მისი ბალისა“.

„ბულბულთ ხელმწიფე? ეს კითხვა
 უცნაურია, ელდაცა.

ჩვენ მის ბაღში ვართ ნაზარდნი,
 იქიდან მოვალთ ახლაცა.

მერე რად გინდათ? რად გვკითხავთ?
 რად შემოგვყურებთ ყველაო“?

„ოჰ, თქვენაც გაგიხარიათ,
 თქვენზე ჩვენი შველაო.

წაიყვათ ჩემი სტუმრები,
 აჩვენეთ ბალის კარიო,
 მეფის ძეს აგრილებინეთ
 მისი ვარდნარის ცვარიო“.

დაჰკრეს ნალარა, განგაში,

შეიქნა სიხარულია.
 მეფის ძე ცრემლებს იწმენდავს,
 რომ გაწყდა ჯადო კრულია.
 ამასობაში ვეზირი
 წყვილ-წყვილ იადონს შინჯავედა.
 იძმობილებდა და თანაც
 სამგზავროდ მხარით მიჰყავდა.
 გამოეთხოვენ არწივსა,
 კოცნა, ხევენა და მადლითა.
 კვლავ გზას გაუდგნენ საჩქაროდ
 სულ სხვა საზომის ადლითა.
 გზაზე ვეზირმა ხისაგან
 გამოსჭრა ტურფა თარია.
 შიგ მოათავსა მეფის ძე,
 მოაქვს თან როგორც ფარია,
 ერთგან საცდელად დაუკრა,
 მყის გაინაბა ყოველი,
 სმენად გარდიქცა, შეიქნა
 მწველი ცრემლების მთოველი.
 ამასობაში გამოჩნდა
 ბუღბუღო ხელმწიფის კარია,
 ჩიორებიცა შეჩერდნენ, აქ მოიხადეს ვალია.

XVIII

ნეტავ რა არის მისთანა,
 სიტურფით შეკვალთულია,
 ვით ბუღბუღო მეფის სასახლე,
 ვარდნარით შეხლართულია.
 ვიშ! მის წალკოტი ნარნარებს,
 ლალითა დაფენილია,
 მარგალიტისა კუნჭულას

ჰშენის ზურმუხტის ხილია.
 შვე მარმარილოს თაღები
 ათასნაირად თლილია,
 სიო დაჰბერავს, სურნელით
 საამო, მეტად გრილია.
 იაგუნდს ტოტი დაჰბრია,
 ქარვის მარცვლებათ იშლება.
 ვარსკვლავთ მტევანი მზის სხივით
 სდნება, კვდება და იშლება.
 იქ ნაკადული კისკისებს,
 აქ წყარო ნისლში ეხვევა,
 ოქროს ნაწნავა ფერია
 თმებს იბანს, ნამებს ემთხვევა.
 ნაირნაირობს ყვავილი,
 პეპელობს, ცეცხლად ირთვება,
 სხივს ამოუშვებს მთვარისას,
 სურნელით თვითვე ითვრება.
 ვარდი ხომ ვარდობს, შროშანა
 თრთის, მზარს უშშვენებს სოსანსა,
 იქ მკლავს გადაჰხვევს ჰალილა
 ქიას ნაღვედარ რქოსანსა.
 ახლა შეხედეთ ფარშევანგთ,
 მათს წითელ-ყვითელ კაბასა,
 დიბა-ატლასის თეთრ ქობით
 გვითბრობენ ვარსკვლავთ ამბავსა!
 თვითო მათგანი გრძელ-გრძელ ფრთით
 ზურმუხტ-ლალის ხილს ჰფარავსა,
 ციურნი სულნი მთართოლავ ჩრდილს
 იღვამენ როგორც კარავსა.
 ლომნი ოქროს ჯაჭვს ახსნიან,
 ყარაულობენ კრავებსა,
 პეპელა იას თმას უგლეჯს,

თვით ისხამს კაბა-კავებსა.
 ფირუზით ფენილს მინდორზე
 დაჰბტიან ყრმანი ცისანი,
 უცნაურ სალამურზედა
 ცეკვენ ვით ქაჯნი ტყისანი.
 აქეთ ქურციკი თამაშობს,
 იქით მალხაზი შევლია,
 ირემსა ოქროს რქიანსა
 არ ჰყოფნის იის ველია.
 არა, ვინ ნახოს სასახლე,
 წალკოტი ამის სწორია?
 თუ ვინმე იტყვის, ნუ გჯერათ,
 აუცილებლივ ჭორია!

XIX

ახლა შეჰხედეთ იმ კოშკსა
 ბროლ-ლაღლად მოვლევარესა,
 აღმასის თალით, გაღავენით
 სხივს რომ ჰფენს არე-მარესა!
 იქა ჰყავს მეფეს ასული,
 შვენება, ცისა დარია,
 საცა გაჩნდება, იქ დგება
 ცისკრის წონება დარია.
 მზის სიცილს გაუფურჩნია
 მისი მარჯანა ბაგენი,
 სინაზე, ტკბილი მორცხვობა
 არიან მისი გამგენი.
 ტევრად დაყრილსა გიშრის თმას
 შვენის ვარსკვლავთა ციმციმი,
 თავთავთ გვირგვინი შუქმფენი
 თრთის, ვით თრთის ღამით ცის სიმი.

ხან ტბის პირს გაინავარდებს,
 მოჰყვება ტურფად სრბოლასა,
 თეთრ გედის ფრთებით დაჰქროლავს,
 ყველას სთხოვს ტკბობა-თრობასა.
 მზის ნატეხ სხივის წინდიჩხრით
 ფრთებს იქსოვს ათას ფერადა,
 მგზნებარე ლაყვარდს დაჰქსელავს,
 ღირს საღმრთო კერის ცქერადა.
 ტბის პირად საქანელადა
 დაიდგამს ცისარტყელასა,
 შეჯდება, გამოქანდება,
 კისკისით იწვევს ყველასა.
 გარს სირინოზნი რიგ-რიგად
 ფარშავანვთ ფრთებით დაჰფრენენ,
 აქანავებენ და თანაც
 სიზმრის ბადეში გაჰხვევენ.
 ტბის სარკით მისსა სახესა
 უცნაურ სახეს უკრთობენ,
 დამთერაღსა, გაბრუებულსა
 დიად მომავალს უთხრობენ:
 „ნანინა, ნანი, ნანაო,
 მზეთ უნახავო ქალოო,
 სათნოებისა გიდეღავ,
 ცის სარტყლის ზურმუხტ-ლალოო!
 ყური მიუგდე სირინოზს,
 რას ვიმღერს წყნარი ხმითაო?
 ჰხედავ, მზედარი გამოჰქრის
 საღდაც, უცნაურ მხრითაო.
 ისაა შენი საბედო,
 ხვალ წარგიტაცებს თანაო,
 იძინე მეფის ასულო,
 ნანინა, ნანა, ნანაო“!

გაბრუებული ასულიც
 უშვებს უცხო ყრმის აჩრდილსა,
 ღიმილი თავზე აფარებს
 ზმანებით ნიქსოვს მანდილსა.

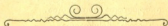
XX

ბედნიერია მეფის ძე
 სატროფო ჰყავს ცისა შვენება,
 ქმნილება უზენაესი,
 ვით ქვეყნიური ჩვენება,
 მაგრამ სად ნახოს, ან როგორ
 ხელს მისცემს, ჩაეკონება,
 როს საჭერეტელად მის ლანდსა
 არ სწვდება მისი გონება!
 წალკოტის კარსა სდარაჯობს
 მზარავი დედა-ბერია,
 ჩვენს მგზავრებს ჯერ არ უნახავთ
 მგზავსი რამ არაფერია.
 უჩინმაჩინის ქუდითა
 ხანა ჩნდებოდა, ჰქრებოდა,
 ხან ვეშაპს ემგზავსებოდა,
 ხანაც მხედრადა დგებოდა.
 უსახურს, ხანაც სახიანს
 წელთ ეკრა ჯადო ქსელია,
 სახე გამშრალსა ფრჩხალები
 ჰქონდა სისხლითა სველია.
 შმაგი კივილით ცას სძრავდა,
 უმორგეო თვალზე ჯდებოდა,
 ცის კიდეს, ტყე-ღრეს ლახავდა,
 ხანაც ღრუბლიადა ჩნდებოდა.
 მდინარეს აღმა შესძრავდა,

ცას აწვიმებდა სისხლითა,
 ცეცხლს აუშვებდა, ვარსკვლავებს
 შავად მოსაედა ნისლითა.
 მრუდე ეშვებით ამსხვრედა
 ასწლოვან მუხის ღეროსა,
 კატით მთებს გადალახავდა,
 ზურგს აჯდებოდა წეროსა.
 ფრინავდა ჩრდილის სიჩუმით,
 წამწამლ ისხამდა ბუმბულსა,
 ხანა კნაოდა, წამს უკან
 ემზგაესებოდა ბუღბუღსა.
 უცნაურ გრგვინვა-ქუხილით
 მთვარეს პირს შეუღებავდა,
 კენესით ვარსკვლავებს ჰკოდავდა,
 მათ სისხლით ნიავს ჰკეებავდა.
 თვალები ღველფად დაენთო,
 ძირს ნაპერწკლები სცივოდა,
 მიწას გაჰხეთქდა, ცეცხლის გულს
 უინულზე მკურავს სციოდა.
 ვაი მას, ვისაც დასცხებდა,
 ვერ აღირსებდით შველასა,
 ცად ფრინველს ველარ გაეფლო,
 ძირს კიდევ ჭიანჭველასა.
 მაგრამ შეხედეთ, ვეზირი
 თარს ჩამოიღებს მხრიდანა,
 დაუკრავს, ჯადო დედაბერს
 ძირს ჩამოიღებს ციდანა.
 უმაღლ ძილს მოჰგვრის, თვითონ კი
 შევა წალკოტის კარითა,
 და წყაროს პირსა თავს ირთობს
 სიმღერა, თარის დაკვრითა.

დ. კახრაძე.

(შემდეგი იქნება).

აკინოსუკეს სიზმარი.

(იაპონური ზღაპარი)

როვინცია იამატოში, ტოიჩში ცხოვრობდა გოში*), სახელად მინატა აკინოსუკე.

აკინოსუკეს ბაღში იყო უზარმაზარი ქანდარი, რომლის ჩრდილში უყვარდა მცხუნვარე დღის გატარება აკინოსუკეს.

ერთხელ წასადილევის აკინოსუკე ორი მეგობარი გოშით იჯდა ქანდარის ქვეშ და ღვინოს შეეჭყუოდა. ცხელოდა. უცებ აკინოსუკეს იმდენად მოერია ძილი, რომ ვეღარ მოითმინა და მეგობრებს სთხოვა ნება მიეცათ მისთვის ცოტათი მიეძინა. მიწვა ქანდარის ძირში, მაშინვე ჩაიძინა და უცნაური სიზმარი ნახა.

თითქოს წევს ბაღში და ხედავს, რომ მახლობელ ბორცვიდან ჩამოდინან მორთული ქვეშევრდომები მძლავრი დაიმიოსისა. ის წამოდგა, რომ უკეთ დიენახა, რაში იყო საქმე. ასეთი სიმდიდრე და მორთულობა მას ჯერ არ ენახა. ჯგუფი მოემართებოდა აკინოსუკეს სახლისაკენ, წინ მოუძლოდა რამ-

*) გოში—იაპონიაში ნიშნის თავისუფალ მემამულე-მეომარს.

დენიმე მდიდრულად მორთული ვაეკაცი, რომელთაც დათ სასახლის ეტლით „გოშოგურუმუ“, ბრჭყვილა ლაქით შეღებილი და ყვითელი აბრეშუმით შემკული. ამაღა მოუახლოვდა სახლს და შეჩერდა. საუცხოო ტანისამოსით მოსილი კაცი, — ალბად წარჩინებული პირი, — მიუახლოვდა აკინოსუკეს, მძიმედ თავი დაუკრა და უთხრა:

— უბრწყინვალესო, თქვენ წინაშე სდგას ტოკოიოს კოკუს (უცნობი მეფის) ვასალი. მეფემ, ჩემმა ბატონმა, მიბძანა მოგესალმოთ მისი სახელით და გაახლოთ ჩემი თავი სრულს თქვენ განკარგულებაში. კიდევ უნდა მოგახსენოთ, რომ მათ უდიდებულესებას სურს თქვენ გიხილოთ საკუთარ სასახლეში. კეთილ ინებეთ და ჩაბრძანდით ბატონისაგან მოძღვნილ ეტლში.

აკინოსუკეს სურდა ეპასუხნა, როგორც ამას მოითხოვდა წესი და ჩვეულება, მაგრამ ისე იყო განცვენფრებული, რომ ხმა ვეღარ ამოიღო. ამასთანავე გრძნობდა, რომ საკუთარი ნებისყოფა სრულიად დაკარგა და სავსებით ემორჩილებოდა გამოგზავნილ კერაის.*) ჩაჯდა ეტლში, გვერდში მოუჯდა კერაი. მეეტლები სწვდნენ აბრეშუმის აღვირებს, მოატრიალეს და გააქანეს სამხრეთისაკენ.

აუწყრელმა განცვიფრებამ შეიპყრო აკინოსუკე, როდესაც ეტლი სულ მცირე ხანში გაჩერდა ჩინურ გემოვნებაზე აგებულ ალაყაფის კარებთან (აკინოსუკეს ეს კარები ჯერ არ ენახა). კერაი ჩამოხტა.

— მე მოვახსენებ თქვენს უმაღლესად მობრძანებას, — სთქვა მან და სასახლეში შევიდა.

მალე ქისკარში გამოჩნდა ორი წითლად მოსილი კაცი. მათ ნიშნად წარჩინებისა ეხურათ წვეტიანი ქუდები. პატივისცემით დაუკრეს თავი, ეტლიდან ჩამოსვლა უშველეს და უზარმაზარი ბალით წაიყვანეს სასახლისაკენ. სასახლე კი დიდ მანძილზე იყო გაქიმული აღმოსავლეთით და დასავლეთით. აკინოსუკე შეიყვანეს დარბაზში, რომელიც საოცარი იყო სიდი-

*) თავადი.

დითა და მდიდრული მორთულობით. მზღებლებმა დასვეს ის საპატო ადგილს და თვითონ მოშორებით დასხდნენ. ოქროვერცხლით მორთულმა მოახლეებმა მოართვეს ხილი, ტკბილეულობა და სასმელები. როდესაც აკინოსუკემ მოიკლა შიშშილი და წყურვილი, წითლად მოსიღმა წარჩინებულმა კარისკაცებმა მდაბლად თავი დაუკრეს და, თანახმად ჩვეულებისა, თვითეული მათგანი რიგ-რიგად ამბობდა თითო ფრაზას.

— ჩენი საპატო მოვალეობაა გაუწყობ... რა განზრახვით მოგიწვია თქვენ ჩვენმა ბრძანებელმა.. ჩვენმა ბატონმა მეფემ ავირჩია თქვენ სიძედ... მისი ბრძანებით თქვენ ახლავე დაგწერენ ჯვარს... მის ასულზე, უბწყინვალეს ბატონიშვილზე... ჩვენ წაგიყვანთ მთავარ დარბაზში... იქ გიცდით დიდებული მეფე... მაგრამ ჯერ კეთილ ინებეთ და შეიმოსეთ... სათანადო სადარბაზო სამოსელით... (უკანასკნელი წინადადება სასახლის წესით ორივე კარისკაცმა ერთად წარმოსთქვეს).

როცა წარჩინებულებმა სიტყვა გაათავეს, გააღეს ოქროთ მოვარაყებულის სკივრი, რომელიც წალოში იდგა, ამოიღეს ძვირფასი სამოსელ-სამკაულები, ქამრები და მეფური თავსახურავი კამური. როდესაც აკინოსუკე მორთეს ისე, როგორც ეს ეკადრებოდა მეფის სასიძოს, შეიყვანეს მთავარ დარბაზში, საცა ამალით გარშემორტყმული, შავი მაღალი ქუდითა და ყვითელი სამოსელით მორთული იჯდა ტახტზე ტოკოიოს ქვეყნის კოკუოჯ ამაღა იდგა უძრავად, როგორც საუცხოო ქანდაკება ეკლესიაში. აკინოსუკე მიუხლავდა მეფეს და ჩვეულებისამებრ სამჯერ დაეცა მის წინაშე მუხლებზე. მეფემ მოწყალედ უპასუხა სალომზე და უთხრა:

— თქვენ უკვე გაუწყეს, რა განზრახვით მოგიწვიეთ? ავირჩიეთ ჩენი ერთად ერთი ასულის საქრძოდ. ქორწინება ახლავე უნდა მოხდეს.

მეფე გაჩუმდა. გაისმა საკრავთა საუცხოო ხმა, ფარდა გაიწია, გამოვიდნენ მწკრივად მშვენიერი ქალები და წაიყვანეს აკინოსუკე საცოლოსთან. უზარმაზარი დარბაზი ძლიერ იტვე-

და სტუმრებს, რომლებიც შეგროვილიყვნენ ქორწინებაზე და სასწრებლად. როდესაც აკინოსუკე დაჯდა საცოლოს პირდაპირ მომზადებულ ბალიშზე, ყველამ მდაბლად თავი დაუკრა. საცოლო სამოთხის ასულად ეჩვენა, მისი მორთულება-კი ზაფხულის ცასავით მშვენიერად. საერთო მზიარულებით დასრულდა საქორწინო ზეიმი.

რამდენიმე დღის შემდეგ აკინოსუკე ისევ მიიწვიეს მეფის დარბაზში. მეფემ კიდევ უფრო მოწყალედ მიიღო.

— ჩვენი სახელმწიფოს სამხრეთ-დასავლეთით არის კუნძული რაიშუ, გნიშნავ იმის გამგედ. ხალხი ერთგული იქნება შენი. რაიშუს კანონები ტოკოიოს კანონებისაგან განსხვავდება. ჩვენ განდობთ იქაური კანონების გაუმჯობესებას და გვსურს, განაგებდე იმ ქვეყანას სამართლიანად და გონივრულად. გასამგზავრებლად ყველაფერი უკვე მზად არის.

კუნძულზე აკინოსუკე შეუდგა ახალი მოვალეობის შესრულებას, რომელიც არც ისე მძიმედ ეჩვენა მას. პირველი სამი წელიწადი ის უმთავრესად კანონების დაწესება-გაგრცელებას მოუნდა. როდესაც კანონები უკვე დაწესდა, მას ვალად აწვა მხოლოდ, ძველ ჩვეულებების თანახმად, სხვა-და-სხვა სასულიერო წეს-მსახურებათა შესრულება. ის მხარე იმდენად ნაყოფიერი და ჯანმრთელი ჰავით იყო დაჯილდოვებული, რომ ხალხმა არ იცოდა რაა სიღარიბე და ავადმყოფობა. ხალხი კი იმდენად კეთილ სინდისიერი იყო, რომ კანონებს არასოდეს არ არღვევდა. აკინოსუკე დარჩა კუნძულზე კიდევ ოცი წელი. ოცდასამი წლის განმავლობაში მას ერთხელაც არ სწევია მწუხარება.

გავიდა ოცდასამი წელი და აკინოსუკეს დიდი უბედურება ეწვია. ცოლი, რომელმაც უშვა ხუთი ვაჟი და ორი ქალი, მიიცვალა. დიდის ამბავით და მდიდრულად დასაფლავეს ის ხანრიოკოს ოლქში და აუგეს დიდი ძეგლი. მწუხარებისაგან სიკოცხლე აღარას ნიშნავდა აკინოსუკესათვის.

როცა შავების დრო გათავდა, ტოკიოდან მოვიდა მეფის შიშა*) და უთხრა აკინოსუკეს მეფის სიტყვები:

*) ელჩი.

— ჩვენ აზრად გვაქვს გაგზავნოთ საკუთარ სახლში და დაუბრუნოთ თქვენი თავი თქვენს ხალხს. რაც შეეხება თქვენ შვილებს, ისინი მეფის შვილიშვილებია და აღიზრდებიან თანახმად მათი შთამომავლობისა. თქვენ მათთვის ნუ შესწუხდებით.

აქინოსუკემ მორჩილად მოისმინა მეფის ბრძანება, მოაწესრიგა საქმეები და გამოეთხოვა თავის კარის კაცებს. დიდი პატივით მიაცილეს ის ნავთსადგურში, საცა უკვე გამზადებული იყო დიდი ხომალდი. შეტურდა ხომალდი ზღვაში, კუნძული რაიშუ ნელნელა ინთქებოდა ზღვის ლაგეარდოვან სიფრცეში; ბოლოს სულ გაჰქრა... და აქინოსუკეს გამოეღვიძა ჭანდარის ქვეშ.

ჯერ ის გაშტერებული გამოიყურებოდა, მაგრამ, როცა დაინახა, რომ მეგობრები ისევ იქ ესხდნენ და მზიარულად საუბრობდნენ, წამოიძახა:

— საკვირველია!

— ალბად აქინოსუკემ ნახა სიზმარი, — სთქვა სიცილით ერთმა მეგობარმა: — რა დაგესიზმრა, აქინოსუკე? რა არის საკვირველი?

აქინოსუკემ უამბო თავისი სიზმარი — ოცდა ოთხი წლის ცხოვრება კუნძულ რაიშუზე, ტოკოიოს სამეფოში. მეგობრებს ძალიან გაუკვირდათ, რადგანაც სინამდვილეში აქინოსუკეს მხოლოდ რამდენიმე წუთი ეძინა.

— შენ საკვირველი სიზმარი გინახავს, — სთქვეს მათ, — მაგრამ არც ჩვენ გვინახავს ნაკლები, ჩვენ დავინახეთ პატარა, ყვითელი პეპელა, რომელიც თავს დაგტრიალებდა. ჩვენ თვალს ვადევნებდით. მერე პეპელა დაეშვა მიწაზე, შენს გვერდით. უცებ მიწიდან ამოძვრა უზარმაზარი ჭიანჭველა, წაავლო პირი პეპელას და მიწაში შეათრია. შენ გაღვიძებამდე, ერთი წამით აღრე, პეპელა ისევ გამოჩიდა და სახეზე დაგტრიალებდა; უცებ ისევ დაიკარგა, საით — არ ვიცი.

— შეიძლება პეპელა აქინოსუკეს სული იყო, — სთქვა

ერთმა:—მე ისე მეჩვენა, თითქოს პეპელა პირში ჩავიჭოინდა...
 მაგრამ პეპელა რომ აკინოსუკეს სულიც ყოფილიყოს, ეს მაინც
 ვერ ახსნის უცნაურ სიზმარს.

— იქნებ ქიანჭველებმა აგვიხსნან, რაშია საქმე, — სთქვა
 ერთმა, — ქიანჭველები უცნაური მწერებია და ქანდრის ქვეშ
 ქიანჭველების დიდი ბუდე მოსჩანს.

— ენახოთ, — წამოიძახა აკინოსუკემ და ბარი მოძებნა.

ქანდრის ქვეშ მიწა სულ ხერელებით იყო აკრელებული და
 დასახლებული იყო მრავალრიცხოვან ქიანჭველათა ახალშენით.

მრავალი და რთული შენობანი იყო აშენებული თიხისა, თი-
 ვა-ჩაღისა და ჩინჩხვისაგან, რომლებიც ძალიან ჰგავდნენ პა-
 წაწინა ქალაქებს. ერთ-ერთ, სხვებზე ბევრად დიდ შენობაში,
 შეგროვილიყვნენ პაწაწა ქიანჭველები და გარს ეხვევოდ-
 ნენ დიდ ყვითელს ფრთიან ქიანჭველას გვამს, რომელსაც
 დიდი შავი თავი ჰქონდა,

— უყურეთ, ეს ხომ ჩემი სიზმარეთის მეფეა, — წამოიძა-
 ხა აკინოსუკემ:— აი ტოკოიოს სასახლეც! უცნაურია!.. კუნ-
 ძული რაიშუც აქვე უნდა იყოს სამზრეთ-დასავლეთით, — აი ამ
 ძირის მარცხნივ! აი, აი ეს არის!.. ახლა კი დარწმუნებული
 ვარ, რომ ვიპოვი ხანრიოკოს და ბატონიშვილის საფლავსაც.

ბეჯითი დაკვირვების შემდგომ მან იპოვა პაწაწა ბორცვი
 რომლის მწვერვალზე იდო წყლით მოღვსილი პატარა კაკი.
 ეს კაკი ბუდიურ სასაფლაოს ძეგლის ქვასა ჰგავდა, ქვის ქვეშ
 კი ჩამარხული იყო დედალი ქიანჭველას გვამი.

ზინა ანთაძე.

საქართველოს
საქართველოს

უცნაური ყმაწვილი

თავი IV.

ყმაწვილი ისევ მოდის...

კვე დიდი ხანი გასულიყო, რაც დონალდი იჯდა ფართე ტოტებიან დაფნის ხის ქვეშ, მაგრამ ყმაწვილი კი არსად სჩანდა.

როგორც კი რომელიმე ჩიტი დაიწყებდა სტვენას, დონალდი მაშინვე ყურებს სტკვეტდა, ეგონა მისი მეგობარი მოდიოდა. ყოველ ფოთლის შრიალზე და ტოტის შერხვევაზე ის ღობისკენ, იტკირებოდა მაგრამ ყმაწვილი მაინც არ მოდიოდა. დონალდმა, დიდი ხნის დაღალუღმა, ლოდინით

თვალეები მიხუჭა.

— ოჰ, ერთი წუთით რომ მაინც მოვიდოდეს, — წაიჩურჩულა მან, — მე მინდოდა...

უეცრივ მის პირდაპირ, მალლა ხის ხშირ ტოტებში გაისმა: „ყვა, ყვა, ყვა“; დონალდი სწრაფ გამოცოცხლდა და შეიხედა მალლა.

— შენ ხარ, შენ! — შეჰყვირა მან სიხარულით. — გხედავ!

ერთ მსხვილ ტოტზე იჯდა უზარ-მაზარი არა ჩვეულებრივი ფრინველი. ეს იყო ყმაწვილი: ფეხებზე ეცვა შავი წულები, შავი მალალ — ყელიანი წინდები და შავი ფერისვე შარვალი. თავზე ქონდა მოგდებული შავი თავსაფარი, რომლის ერთი წვერიც დაეხვია პატარა ჯოხზე და კბილებით ეჭირა, ნისკარტის მსგავსად. ხელმეორედ გაისმა მკვახე ჩხაილი: „ყვა, ყვა, ყვა“!

— მოდი აქ, ჩამოდი ჩქარა, — შესძახა დონალდმა და თან ალტაცებით შეჰყურებდა.

მაგრამ ახირებულმა ფრინველმა მედიდურად და დინჯად გააქნია თავი, შემდეგ გადილუნა კისერი გვერდზე და დაიწყო მღერა:

ხომ ხედავ, როგორ შავი ვარ სრულად,
ხერხის წრიპინს ჰგავს ჩემი ხმური,
და შესახედად, როგორც ნამცხვარი,
ისე რგვალი ვარ და საამური*).

ამ სიმღერის დროს ფრინველი ამაყად დაბრძანდებოდა ხის ტოტზე და დონალდი კი მხიარულად და ხმამალა კისკისებდა. ცოტა ხნის შემდეგ ნისკარტი უცებ ძირს ჩამოვარდა და გამოჩნდა დამალული ხელები, რომლითაც ყმაწვილმა მოიძრო ქერა თავიდან შავი თავსაფარი. შემდეგ გასწორდა წელში, მოიმაგრა ფეხი და გადმოხტა ძირს.

— გუშინ შენ რამდენიმე ექიმს უნდა გაესინჯე, — სთქვა მან, — ხომ არ მოგიკრავს ყური რა ილაპარაკეს გაშინჯვის შემდეგ?

— ცოტადენი გავიგონე: იმათ სთქვეს, რომ გამიკეთებენ ოპერაციას და აქ, ამ ბაღში დამაწვენენ.

ყმაწვილმა რამდენჯერმე გაიარ-გამოიარა.

— მაშ შენ ისეთივე ტყვე იქნები, როგორც მე, დონ? — ეტყობოდა, რომ ყმაწვილი აღელვებული იყო, მაგრამ სკდილობდა დაემალა ეს. — აი, მე უკვე შვიდი კვირაა ამ საძაგელ ტყვეობაში ვიმყოფები და...

— მერე რატომ არ ეტყვი მამაშენს, რომ აქ მოგწყინდა და ისევ სასწავლებელში გინდა დაბრუნება? — ჰკითხა დონალდმა.

— რატომ? — ყმაწვილს მწარედ ჩაეცინა, — იმიტომ, რომ მისთვის სულ ერთია მომწყინდა თუ არა. საზოგადოთ არავინ ყურადღებას არ მაქცევს და ჩემთვის თავს არ იტკივებს.

*) ლექსები ვ. რუხაძისა.

— მე მაგათ რიცხვში არ ურევივარ, — უთხრა ჰაქობს. —
 გობარმა და თამამათ ჩააქცერდა მრისხანე წაბლისფერ თვალე-
 ში. — მე ძლიერ, ძლიერ მინდა დაგეხმარო როგორმე.

დონალდის ასეთმა სიღინჯით და გულის სიღრმიდან წარ-
 მოთქმულმა სიტყვებმა ასიამოვნეს ემაწვილს.

— მე ძლიერ მინდა, დედა ჩამოვიდეს, — სთქვა ჰატარამ, —
 ჩვენ ორთავეს ის ერთნაირის სიყვარულით და აღერსით მო-
 გვეპყრობოდა.

ემაწვილი სღუმდა.

— რას მღეროდი ყვაეზე, წელან ხეზე რომ იჯექი? — ჰკი-
 თხა დონალდმა.

— ყვაეზე? მე კი მეგონა შავ მოლალურზე ვმღეროდი; —
 და დაიწყო სიმღერა:

წინად კი თეთრი ვიყავი, ვით თოვლი,
 ველს აშშვენებდა ჩემი ნაეარდი,
 მაგრამ შევეფრინდი ერთხელ სკოლაში
 და სამელნეში უცბად ჩავეარდი.

— არა, ეგ ის არ არის, — სთქვა დონალდმა. — გაიმეორე
 ის, წელან რომ მღეროდი.

ემაწვილი წელში გასწორდა და საყვედურით შეხედა დო-
 ნალდს.

— შენ მოხოვ მე ერთი და იგივე ორჯელ გავიმეორა? —
 ჰკითხა მან.

— ოჰ, სრულიად დამავიწყდა! — სინანულით უთხრა დო-
 ნალდმა.

— აი, მე შენ ახლავე აგისნი, — უთხრა ემაწვილმა ცოტა
 სიჩუმის შემდეგ, — რატომ არ მიყვარს ორჯერ გამეორება
 ერთი და იგივესი. აბა, დაფიქრდი: ყველა ხალხი ერთსა
 და იმავე სიტყვას ხმარობს, და კიდევ თუ ორ-ორ-
 ჯერ გაიმეორა, მაშინ ხომ ძალიან ჩქარა გაცდებდა ყვე-
 ლა სიტყვები.

— განა შეიძლება სიტყვების გაცვეთა?—უნდობლად
 ეკითხა ღონალდი.

— რატომაც არა?—ერთი ჩემი ძველი მეგობარი ისე ხშირად იმეორებდა სიტყვებს: „ესეც შენ“, რომ მე შეშინოდა ეს სიტყვები არ დამსხრეულიყო და უნებურად მივიბრუნებდი ხოლმე იქით სახეს, რადგანაც მეგონა ამ სიტყვების ასოები—ე და შ შიგ თვალეზში მეცემა მეთქი. მე კი ყოველთვის ვცდილობდი სულ ახალ-ახალი სიტყვები მომეგონა. თუმცა ჩემ მოღვაწეობას არაეინ არ აფასებდა სასწავლებელში ქალბატონ ტემპლის მეტი და ისიც...

— ის შენი მასწავლებელი იყო?

— რასაკვირველია არა, — მოკლედ უპასუხა ყმაწვილმა. — ტემპლი იყო ქალბატონი, რომლის შერთვაც უნდოდა ჩვენ სასწავლებლის უმფროსს რანსონს. სწორედ იმასთან იყო მოწერილი ის წერილი, რომელის შესახებაც წარმოიდგინეს, რომ მე...

ყმაწვილი სწრაფად მობრუნდა და წავიდა იქით, სახეზე კი სირცხვილის ალმა გადაჰკრა.

— რა წარმოიდგინეს?—ჰკითხა პატარა მეგობარმა, რომელსაც ყმაწვილის აღელვება გადაეცა.

მაგრამ ახირებულმა ყმაწვილმა თავს ძალა დაატანა და დამშვიდდა.

— წარმოდგენა—ძლიერ საშიში რამ არის, — სთქვა მან მშვიდად. ღმერთმა უწყის რის წარმოდგენა კი არ შეუძლია კაცს. ზოგჯერ ისეთი რამის წარმოდგენაც კი შეიძლება, რაც სრულიად არ შეესაბამება სინამდვილეს. აი, მაგალითად, შენ რომ წარმოდგენის უნარი გქონდეს, წარმოიდგენდი შენ თავს სადმე შორს აქედან. მე კი წარმოდგენა რომ არ მეხერხებოდეს ვერც მივიღებდი საჩუქრად ორ მშვენიერ სამეფო ვეფხვს რაჯა*) მარლინორისაგან.

— ორ...რას? შენ ველურ ვეფხვებზე ლაპარაკობ?

— რატომაც არა? ეგ რა გასაკვირველია! საქმე ის არის,

*) ინდოელი თავადი.

როგორ მოვედი აღმოსავლეთიდან ჩემ ერთგულ ინდოელ მოსამსახურეებით, რომელნიც არაფრის გულისთვის არ მიღალატებდნენ და თან მოვიტანე მთელი კალათი ლალი და სხვა ძვირფასი თელები. ყველაზე გასაკვირი კი ის იყო, მე რომ ინდოელი რაჯა გადავარჩინე სიკვდილს, როდესაც მე და ის იქაურ ჯუნგლში დაეიბენით.

დონალდი გაშეშებული განცვიფრებით შეჰყურებდა ყმაწვილს, რომელიც დინჯად განაგრძობდა:

— ერთხელ მე და რაჯა ებურთაობდით ჯუნგლში და ვერ შევამჩნიეთ, როგორ წავედით ძლიერ შორს. სწრაფად დაღამდა, როგორც საზოგადოთ ინდოეთს სჩვევია. ჩვენს გარშემო სისინებდნენ გველები, ყმუოდნენ და დახტოდნენ ლეოპარდები და ლომები იმათი თვალები საშინლად ანათებდნენ და ჯუნგლის წყვდიადში უეცრივ გაისმა მძლავრი ყმუილი, რიდაცის ხანგრძლივი ყვირილი, და მაშინვე მივხვდით, რომ ვერ გადავურჩებოდით ჩვენკენ მომავალ მხეცებს; მაგრამ მე მაინც გადავწყვიტე ძვირად დამესვა მათთვის ჩემი სიცოცხლე. მხეცები ნელა გვიახლოვდებოდნენ, ბოლოს ხეებს შორის გავარჩიეთ ორი უზარმაზარი ვეფხვი; როდესაც ისინი გამოვიდნენ ხეებიდან, მე მიუბრუნდი და უეცრივ დაუყვირე „აცხა“.

— მითხარი, მითხარი, ეგ ყველაფერი მართალია? — შესძახა აღელვებულმა დონალდმა.

— რა არის მართალი? — ჰკითხა ყმაწვილმა.

— ყველა ის, რაც შენ ილაპარაკე ვეფხვებზე და სხვა მხეცებზე... ყველაფერი მართალია?

— რასაკვირველია, არა! ეს მოგზაურობა იყო მხოლოდ ჩემი წარმოდგენა და მაშასადამე ინდოელი რაჯაც, ოქროც, ძვირფასი ქვები, ვეთხვები და სხვა ყველაფერიც მხოლოდ „წარმოდგენა“ იყო. ხომ გითხარი, რომ „წარმოდგენა“ საშინელი რამ არის. ახლა კი დროა ჩემი წასვლისა.

მან წაივლო ხელი მარჯვენა ფეხში და მარცხენა ფეხზე ხტუნვით გაემართა ლობისკენ.

უკვე მიღიხარ? ასე მალე?—გულდაწყვეტით დონალდმა.

— ასე მალე?—გაიმეორა ყმაწვილმა. — არა დონ, ჩემი საათი ამბობს, რომ უკვე გვიან არის და როგორც მოგეხსენება, ჩემმა საათმა კი „წარმოდგენა“ არ იცის.

ამ სიტყვებთან ერთად ყმაწვილი გადახტა ლობეზე და მოეფარა მას.

V.

დონალდი ზღაპრების მოთხრობას სწავლობს.

ერთ ალაგას სწორედ იმ დროს, როდესაც დონალდის საეპარქო დანდგეს დაფნის ხის ქვეშ გვიმბრის ბუჩქებმა არაჩვეულებრივად იწყეს რბევა: გვიმბრამ გრძელი ფოთლები მძლავრად შეარხია, თავები ბალახზე გაცილებით მაღლა ასწია; შემდეგ ფოთლების რბევა შესწყდა; გვიმრა უცებ დაეფინა მიწაზე და გაჩერდა.

ირგვლივ სიჩუმე იყო გამეფებული. დონალდი ბალიშებზე მიყრდნობილი იჯდა და სტკბებოდა ბუნების სიმშვენიერით. მის მახლობლად გაიფრინა ფუტკარმა, რომლის ბზუილიც ამ სიჩუმეში ჩვეულებრივზე უფრო მძლავრად და მკაფიოდ გაისმა. ხმელ ბალახებიდან ისმოდა კალიების ქახანი და კრიკინების სუსტი კრიკინი. დონალდმა სწორედ ამ წყნარ კრიკინს მიაქცია ყურადღება. შეიძლება მართლა კრიკინას ხმა იყო; მაგრამ განა არ შეიძლება, რომ ის უცნაური ყმაწვილი იყოს? სუსტი კრიკინიც მალე შესწყდა და არავითარი ხმაურობა აღარ ისმოდა. რასაც შეეძლო იმედი აღედგა რომ ყმაწვილი იქ არის.

— მე იმედი მაქვს, რომ ის დღეს უეჭველად მოვა, — სთქვა ხმაბილმა დონალდმა. — უკვე სამი დღეა, რაც არ მოსულა.

გვიმრებით დაფარულ მდინარის პირას უცებ ბაყაყის ყიყინი გაისმა; დონალდი შეხტა. შეშფოთებულმა შეხედა გვიმრის

მწვანე ბუჩქს. ყოყინი განმეორდა. ფოთლებიდან გამოიყვარებოდა ვილაციის წაბლისფერი თვალეები. დონალდმა აღტაცებით შემოაპკრა ტაში, — მან იცნო ყმაწვილი.

— მოდი, ჩქარა მოდი! — მხიარულად შესძახა მან. — გიციანი! თუ ხათრი გაქვს, ჩქარა გამოდი მაგ ბაღებებიდან, გეყოფა ბაყაყად ყოფნა.

— გამიგონე, დონალდ, შენ ძლიერ საკვირველი რამ ხარ. — შემიძლია გკითხო, — განაგრძო მან ამაყური კილოთი, — თუ რა გაქვს შენ ბაყაყების საწინააღმდეგო?

ბავში მიიკუნქა სავარძელში და ეტყობოდა, რომ ყმაწვილის სიტყვებმა შეაკრთო.

— განა შენ კი გიყვარს ბაყაყები? — ჰკითხა მან ბოლოს, — შე ვფიქრობ, რომ მაინც და მაინც არც შენ მოგწონს ისინი.

— პირიქით, ერთ ბაყაყსაც არ შეუძლია მე თავის მტრად ჩამთვალოს, — ამაყად წარმოსთქვა ყწმაწვილმა და რა შენიშნა თავის პატარა მეგობარს სახეზე დაღონება, მაშინვე დაანება თავი ხუმრობას.

— არა, ჩემო მოხუცო, ხომ იცი, რომ გეხუმრები! ჩემი მეგობრობის გულისათვის სრულებითაც არ ხარ ვალდებული ბაყაყები და სხვა ასეთი ცხოველები გიყვარდეს!

დონალდის სახეს წამსვე მოშორდა ღრუბელი და სიამოვნების აღშულმა გადაჰკრა.

— ძალიან მიხარია, რომ მეგობრად მთელი; შენ ათასნაირი ოინების გაკეთება იცი! — მან სიყვარულით მიაპყრო ყმაწვილს თავისი სათნოიანი, მოვლევარე თვალეები. — შენ ხომ შეგიძლია ლექსი გამოსთქვა რაზედაც გინდა, არა?

ყმაწვილმა თავი დაუქნია.

— განა შენ კი არ შეგიძლია, დონი?

— რა, ლექსების შეთხზვა? არა, და არცა მგონია, რომ როდისმე მოვახერხო.

— უცადოთ. ავიღოთ მაგალითად სიტყვა „ქრიქინა“.

მე დავიწყებ ასე:

„მე რომ ვყოფილიყავი ქრიკინა, პაწაწკინტელა, დაბურულტყეში ვიხტუნებდი, ვირბენდი სულა. უცებ დონალდმა განაგრძო:

გავუმართავედი მეჯლის-ცეკვის ცელქ პეპელებსა და გავიკრავდი მე ჯიბეში ბევრ დოლარებსა“.

დონალდმა სიცილით დაამთავრა თავისი ლექსი. ყმაწვილი გაკვირვებული წამოხატა.

— როგორ, როგორ პატარაე! — შესძახა მან. — შენ ლექსების შეთხზავ შეგძლებია? ხედავ, როგორ კარგად გამოვიდა?

— მგონია, მართლა რაღაც გამოვიდა, — წაიჩურჩულა მან და სიხარულით აინთო. — მე მგონია, რომ ეს შენგან ვისწავლე, სწორედ ისე, როგორც იაღონი სწავლობს გალობას, როდესაც მისი გალია რომელიმე მგალობელ ფრინველის გვერდით ჰკიდია. მგონია ისეთი ზღაპრის მოყოლაც კი ვისწავლე, რომელიც ბოლოდან იწყება.

— ჩინებულია, აბა სცადე, — უთხრა ყმაწვილმა. — შეუდექი საქმეს პირდაპირ ბოლოდან, დონი- ჩემო კარგო.

— ქირი იქ, ლხინი აქ, ესეც შენი ზღაპრის ბოლო, — შესძახა დონალდმა.

— რომელი ზღაპრისა? — იკითხა ყმაწვილმა.

— არ ვიცი, — მიუწო დონალდმა, — ვფიქრობდი რომ შევიძლებდი, მაგრამ...

— არა უშავს რა, იქნებ მე ვიცოდე, — გაამხნევა ყმაწვილმა, — ეგ სწორედ ის ზღაპარია, რომელიც უამბო რაინდმა ქალს, როდესაც დაბრუნდა რვა წლის ძიების შემდეგ.

— რის ძიების?

— რის? ნუ თუ არ იცი შენ, ზოგჯერ რა სულელური მოთხოვნებიცაა წარუდგენენ ხოლმე მანდილოსნები თავიანთ რაინდებს? შეიძლება ის ქაშის უბრალო აბზინდა იყო, რომელიც დაეკარგა ქალს რაინდთან სერიზობის დროს. რაინდმა დიდი ფიცი მისცა, რომ წავა აბზინდის საძებნელად და სანამდის არ იპოვნის არ დაბრუნდება შინ.

— კი, მაგრამ რვა წელიწადი მაინც რისთვის რა?

— იმისთვის რომ აბზინდა ვერ იპოვნა და ხელსარიელი კი ვერ დაბრუნდა. ამიტომ დადიოდა ის მთელი წლები და ყოველ დამე ახალ ფიცს სდებდა, რომ შეასრულებდა დანაპირს და მხოლოდ მაშინ დაბრუნდებოდა ქალთან.

— დაბრუნდა?

— დაბრუნდა, მხოლოდ არც ისე მალე, როგორც მას ეგონა. წარმოიდგინე შენ, რომ ქალს აბზინდა სულაც არ დაუკარგავს! აბზინდა გახლართული იყო ქალის ხვერდის კაბის ნაკეცებში და როდესაც ეს მან შენიშნა, რაინდი უკვე ძრვიელ შორს იყო წასული.

— რატომ ტელეფონით არ შეატყობინა?

— ტელეფონით? მეთექვსმეტე საუკუნეში, ჩემო დონალდ, ტელეფონი მაინც-და-მაინც არ იყო გავრცელებული. ამიტომ ის ქალიც ისე მოიქცა, როგორც მაშინ იქცეოდა: ჩაიკეტა თავის ოთახში და მთელ ნახევარ დღეს სტიროდა, მეორე ნახევარს კი ფანჯარაში ეყურებოდა, — ჩემი რაინდი ხომ არ მოდისო.

— ის ხომ უკვე დაბრუნდა! — შესძახა დონალდმა, რომელიც დიდის ყურადღებით უგდებდა ყურს.

— რასაკვირველია დაბრუნდა რვა წლის შემდეგ და თან პატარა ზანგი მოიყვანა.

— ვინ ზანგი?

— ოჰ, ეს ხომ იმ ამბვის გავრძელებაა, რომელიც უამბო რაინდმა ქალს. ერთხელ თავის მოგზაურობის დროს რაინდი შეხვდა ყაჩაღების ბრბოს. მათ თან ახლდათ პატარა მონა ზანგი, რომელსაც ძალიან სასტიკად ეპყრობოდნენ. რაინდი მაშინვე შეებრძოლა მათ პატარა ზანგის გასანთავისუფლებლად, გარეკა ისინი იმ ქვეყნიდან და დაიფიცა, რომ ყაჩაღები ვეღარ დაბრუნდებოდნენ უკან. მას შემდეგ პატარა ზანგი ყოველ დღე დაჰყვებოდა თან რაინდს და აბზინდის ძებნაში შეელოდა. აი სწორედ ამ პატარა ზანგმა მოჰყოლო ბოლო აბზინდის დაუსრულებელ ძებნას.

— რაინიროდ?

— ერთხელ, როდესაც ისინი თითქმის შეათასეჯერ მიდი-
 ოდნენ დაბურულ ტყეში, პატარა ზანგმა იკითხა, თუ როგორი
 იყო აბზინდო. როდესაც რაინდმა დაწვრილებით აუწერა ის,
 პატარა ზანგმა ისე მალლა ასწია ცხვირი, რომ გაეხლართა თა-
 ვის შავ ხუკუკა თმაში.

— ო, ღმერთო ჩემო, მერე მავისთვის ასე იწუხებთ თავს?
 ახლავე წაგიყვანთ ისეთ ალავას, სადაც აუარებელი ოქრო და
 ძვირფასი თვლებია. იქ შეგიძლიათ გააკეთებინოთ ახალი აბ-
 ზინდა. მე დარწმუნებული ვარ—ის გაცილებით უკეთესი იქ-
 ნება ძველ აბზინდაზე.

— შეგიძლია?—ჰკითხა გაკვირვებულმა რაინდმა.—მაშ წა-
 მიყვანე ჩქარა.

„პატარა ზანგმა წაიყვანა რაინდი ერთ გამოქვაბულში,
 სადაც ოქრო და ძვირფასი თვლები ღიდ ზვინებად იდგა. წი-
 ნად ეს გამოქვაბული ეკუთვნოდა ყაჩაღებს, მაგრამ ზანგმა და-
 არწმუნა რაინდი, რომ მას შეუძლია ყველა ძვირფასეულობა
 წაილოს, რადგანაც ყაჩაღები მან გარეკა იმ ქვეყნიდან და ისინი
 დაბრუნებას ვეღარ გაბედავდნენ.

„რაინდი ღიდ ხანს იყო უარზე; არ უნდოდა დაბრუნე-
 ბა სახლში უაბზინდოთ, მაგრამ პატარა ზანგმა ღიდი მტკიცე-
 ბის შემდეგ დაარწმუნა და რაინდიც გაუდგა გზას.

„იი სწორედ ამიტომ იყო, რომ მისმა მეგობარმა ქალმა
 დაინახა ის შინ მიმავალი. ცხენის მოსართავეები სულ ძვირფა-
 სი თვლებით იყო მოქედლილი. თვითონ რაინდიც მშვენიერ და
 ძვირფას ტანსაცმელში იყო გამოწყობილი, მაგრამ სახე კი მო-
 ღრუბლოვანი და შეწუხებული ჰქონდა, რადგანაც ვერ შეასრუ-
 ლა ფიცი და ძველი აბზინდი ვერ მოუტანა ქალს.

„ქალმა დასტაცა ხელი აბზინდს—მიზეზს ყველა უბედუ-
 რებისას—და გაიქცა რაინდის შესაგებებლად. როდესაც გადა-
 ეხვია რაინდს, აბზინდი ხელიდან გამოუვარდა.

— ქალბატონო,—უთხრა რაინდმა,—მე დაგბრუნდი უკან

ამდენი ხნის უნაყოფო ძიების შემდეგ, მაგრამ მოგიტანეთ ახალი აბზინდი, რომელიც... ამ დროს მან უცაბედად დაადგა ფეხი ძველ აბზინდს, რომელიც თურმე უბრალო რკინის იყო — აი სწორედ ახლა შეიძლება ითქვას: კირი იქა, ლხინი აქა, ესეც შენი ზღაპრის ბოლო! — შესძახა მხიარულად დონალდმა.

— ხედავ, რომ შენ წელან მართალი იყავ, — შენიშნა ყმაწვილმა.

— შემდეგ რა მოხდა? — იკითხა დონალდმა.

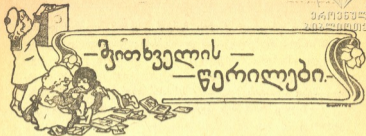
— როგორ თუ რა? — გაიკვირა ყმაწვილმა: — შემდეგ ისინი დაქორწილდნენ და ბედნიერებაში გაატარეს მთელი თავისი ცხოვრება, — გატაცებით დაამთავრა დონალდმა.

— იცი, პატარავ, — დინჯათ წარმოსთქვა ყმაწვილმა. — შენ თანდათან დიდი ბრძენი ხდები. დარწმუნებული ვარ — მალე დიდ წიგნსაც დასწერ ძველი რაინდების ცხოვრებიდან, დაიხსომე ჩემი სიტყვები!

და მხიარული სიცილით ყმაწვილი გაიქცა შინისაკენ.

(შემდეგი იქნება)

როგორ გავატარე მე შობის
დღესასწაულები.

ვიღმეტ დეკემბერს დილით აღრე ავღეჭი. ამ დღეს თავს რაღაც არაჩვეულებრივად ვგრძნობდი. ვისაუბმე და გავეშურე სასწაულებლისაკენ. ამხანაგებიც რაღაც სხვანაირ ხასიათზე იყვნენ...

დარეკეს... პირველი გაკვეთილი ფრანგული ენა იყო. შემდეგ შემობრძანდა კლასის დამრიგებელი და მოწმობები დაგვირიგა. მე ნიშნებით კმაყოფილი დავრჩი, გარდა ერთისა, სახელდობრ—

ქართულ წერისა, რომელშიც მქონდა ოთხი. ეს ერთად-ერთი ოთხი ჩრდილს ჰყენდა ჩემს მოწმობას, რადგან დანარჩენში სულ ხუთები მქონდა.

გამოვემშვიდობე ამხანაგებს და წამოველ სახლში, ბიძისას. ის შინ არ დამხვდა, —სამსახურიდან ჯერ არ დაბრუნებულ იყო. თუმცა ძლიერ მსურდა, რომ ენახა მას ჩემი ნიშნები, მაგრამ შეცდის დრო აღარ მქონდა. ვისადილე და წავედი სოფელში, გომში.

გზაზე მარტო მივდიოდი. გავერთე წარსულის მოგონებაში: მომაგონდა 1915 წელი, საშობაოდ დათხოვნა, ბავშვების

სიხარული. მომაგონდა დაკარგული მამა, ბიძა და სხვ.. გული სევდით ამევსო... ამ ფიქრებში გართული მივუახლოვდი სოფელ შემოქმედს.

აგერ გამოჩნდა პატარა გორაკზე შემოქმედის მონასტერი, რომლის სიტურფემ გამიტაცა და ხმამაღლა, ნატერის კილოთი წარმოვსთქვი: ოხ, ნეტავ, როდის იქნება, რომ ჩემი კაღში შესძლებდეს მისი შევენების აღწერას!..

სალამო ხანი იყო, როცა სახლში ავედი. ეზოში რომ შევედი, ყფით გამოიქცა ჩემკენ პატარა „მურია“, მაგრამ მალე მიცნო და სიხარულის ნიშნად წკმუტუნი დაიწყო.

დედასა და დასაც ძლიერ გაეხარდათ ჩემი მისვლა. იმ დამეს დაღლილობის გამო აღრე დავწეკი. მეორე დღეს გავეშურე საშხარეულო სახლში, სადაც ჩემი ყურადღება მიიპყრო ქათმეზით საესე „ძარომ“, შიგ ჩემი თეთრი ქაზორაც იყო. მე ის მისვლიქთანავე გავათავისუფლე.

შობის წინა დღე, „ბრაეაწობა“, მშვენიერი მზიანი და თბილი იყო. ასე გეგონებოდათ, თითქოს თვით ბუნება იღებდა მონაწილეობას საერთო მზიარულებაში.

დედასა და დასთან ერთად შეუდეკი საშობაო საშხადის: დაკალით ქათმეზი, გამოვაცხვეთ რამოდენიმე მუცლის სალოცავი, ღვეძლები და ხაქაპურები. ასე და ამგვარად ყველაფერი დავაშხადეთ შობისთვის. თუმცა ახალი ტანთსაცმელი ჩემთვის არ შეუკერავთ, მაგრამ შინც კმაყოფილი ვიყავი, რადგან ამ დღესასწაულებს შეძლების დაგვარად ვეგებებოდათ.

შრომისაგან დაქანცულს აღრე ჩამეძინა და გულის ფანცქალით ველოდი შობის გათენებას. როგორც წინა დღე, ისე შობაც საამური და მზიანი იყო. მეზობლებმა გაიარეს ეკლესიისაკენ, და მეც ამხანაგებთან ერთად იქით გავეშურე.

სახლში რომ დაებრუნდი—ვისადილე. შემდეგ გვეწვივნენ სტუმრები; ისინი სალამომდის დარჩნენ და იბასეს სხვა-და-სხვა საგანზე, ვანსაკუთრებით იმის შესახებ, თუ რომელი სტილით იდღესასწაულებდნენ ახალწელს, „კალინდას“. თუმცა წელს

გამოცხადებული იყო, რომ „კალანდა“ ახალი სტილით უნდა გვედღესასწაულნა, მაგრამ საუკუნოებით განმტკიცებულ ზნე-ჩვეულების უცბად უკუგდება ერთობ ძნელია.

და ამიტომ ჩვენმა ხალხმაც წელს „კალანდა“ ძველი სტილით გაითენა.

ჩვენც შეძლებისა დაგვარად შევევებეთ ახალწელს: წინა დღეს, „ცხემლისკრას“, დავკალით ღორი და ქათმები, გამოვაცხვეთ ხაჭაპურები, ვიყიდე „ჩიჩილაკი“ და გავაწყვე ფორთოხლითა და კამფეთებით. ეახშამს შემდეგ დავაწყვეთ გობზე, — ხაჭაპური, ღორის ხორცი, ქათამი, ვაშლი, ფორთოხალი, კამფეთი, გოზინაყი, ვერცხლი, ტყვია, საკმეველი—და გობს ირგვლივ სანთლები შემოვაწებეთ. ამგვარად საახალწლოდ გაწყობილ გობს გურიაში „საფერხავს“ უწოდებენ.

„საფერხავი“ ლავდგით სუფრაზე... დაწოდისას დედამ მომცა ხაჭაპურის ნაჭერი და მითწრა; „აგი, შეილო, „საჯობნელია“. დილას, თოფის ხმის გაგონებამდი, ჭამე და შემდეგ სულ გამარჯვებული იქნებო. მე გამოჯართვი და ვცდილობდი დედის დაბარებული ამესრულებია. შემდეგ შრომისაგან დაქანცულს მალე ჩამეძინა.

როცა გამოამეღვიძა, მთელ სოფელში თოფების ხმა ისმოდა, რამაც თათრების შემოსევა მომაგონა. ვჭამე საჯობნელი, სწრაფად აედექი, ხელ-პირი დავიბანე, ვილოცე და საუზმეს შემდეგ წიგნის კითხვა დავიწყე.

გურიაში ამბობენ, და მეც მჯერა, რომ რასაც ახალწელს დაიწყებ, ანუ, როგორც გურულები იტყვიან—, „დაიშელებ“, მთელი წლის განმავლობაში იმ საქმეში დიდი წარმატება გექნება.

საღამო მოახლოვდა. ვატყობდი—, „აგუნას“ გადაძახების დრო იყო. დედას ვკითხე, თუ როგორ მოვქცეულიყავით. დედამ მითხრა: „ჩვენსას, შეილო, მამაკაცი არაეინ არის, და ვინ დაიძახებს „აგუნას“-ო. მახლომელ მეზობლისაგან კი მოიხმოდა:—

„აგუნა, აგუნა, გადმოიარე,
 ბაბვი და ასკანა გადმოიტანე;
 ჩვენს მამულში ყურძენი,
 სხვის მამულში — ფურცელიო! — და სხვა.

მე დაეფიქრდი და ვსთქვი: „ყველა რომ ასე იძახის, ნეტავ ეს ფურცლები ვის ადგილში უნდა დარჩეს მეთქი...

„კალანდას“ მეორე დღე, ანუ „ქათმიფერხვა“, მზიანი იყო... პირ-მცინარე მზე ამყად ამოცურდა და თავისი ოქროს სხივები უხვად მოჰფინა არემარეს. „ქათმიფერხვას“ დიდი ყურადღებით ეკიდებიან გურიაში, განსაკუთრებით ქალები. ეს იმიტომ, რომ ეს დღე „დაცდის“ დღედ ითვლება. მე ეს წინდაწინ ვიცოდი, და იმიტომ სამზარეულო სახლში დილა-ადრიან ჩავედი. იქ დედას დაეღვა სუფრა, დაეწყო ხაქაპური, ღორის ხორცი და ბოთლით ღვინო. იქვე იღვა კოთხო სიმინდით, რომელიც მომცა დედამ და მითხრა: „აბა, შეილო, ფერხვე“ ქათამი, შემოუარე სამჯერ კერიას და სთქვი: „ათას დედალ, ათას მამალ, ათას მისი წიწილები“. მეც ისე მოვიტყეცი, როგორც დედამ მიბრძანა.

ჩვენი ყურადღება იქით იყო მიტყეული, ვინ მოვიდოდა პირველად ჩვენსას. არ გასულა დიდი ხანი, რომ შემოვიდა ერთი მეზობლის პატარა ბიჭი, რომლის მოსვლა ძლიერ გვესიამოვნა, ზადგან ის ჩვენ უკვე დაცდილი გვყავდა, როგორც „კარგი ფეხის“ ადამიანი. დედამ „აფერხვია“ მას ქათამი და შემდეგ მოიპატივა სუფრაზე. მთელი ეს დღე მზიარულებაში გავატარეთ, რადგან გურიაში ასეთი თქმულებაა, თუ იმ დღეს მოიწყინე, მთელი წლის განმავლობაში ქათმებს ჩხუბი ექნებათო.

როგორც „კალანდას“, ისე მეორე დღესაც დადიოდნენ მეზობლები ერთი-მეორესას და ახალწედს ულოცავდნენ.

სწავლის განახლების დროც მოახლოვდა. მა წამოსასვლე-

ლად მოვემზადე. დედამ და დამ გზა დამილოცეს და სამ იან-
ვარს სასწავლებელს ვესტუმრე, სადაც ამზანაგებთან ერთად
დავიწყე მეცადინეობა.

ოზურგეთის ქალთა გიმნაზიის მე-III კლ. მოსწავლე
მარიამ აბაშიძე.

ოთხი დრო.

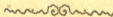
ამთარია... თოვს და ჰყინავს,
ატრიალებს ნამქერს ქარი.
თეთრ თექას ქვეშ გახვეულა
არემარე, მთა დაბარი.

გაზაფხულდა... დაჰკრა სიომ,
და ბუნება ახმაურდა,
არე მარე, ველ-მინდორი
ყვავილებით აზურმუხტდა.

ზაფხულია... და მთის წვერზე
მწყემსი მღერის „დელა-დელას“,
მუშები კი პურსა მკიან,
დასძახიან „ჰოროველა“-ს.

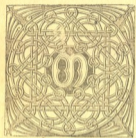
შემოდგომა... და ფრინველნი
მიფრინავენ უცხო მხარეს,
ყველა საზრდოს ეზიდება,
ასწორებენ დღე და ღამეს.

მოწაფე: იროდი ნეფარიძე.

საქართველოს
საქართველოს

ზამთრის სურათი

ეთრი თოვლით შემოსილა
არე, მთა-ბარი;
თოვს, სიცივეა და საშინლად
გრიალებს ქარი.

ყველგან სიჩუმე, მყუდროება
გამეფებულა;
მკვდარი ბუნება უსიცოცხლოდ
დაძინებულა;
აგერ მუხაზე შემომჯდარა
ყვავი ყვანჩალა,
შიშშილისაგან მოჰკლებია
ლონე და ძალა,—
ველარ გაჰკივის ძველებურად
თავის ყვა-ყვასა,
მხოლოდ ხანდისხან გაგვაგონებს
თვის უძღურ ხმასა;
და შორს ტყეშია გულსაკლავად
ღმუის მხეცები,

საკმლისათვისაც სოფლებშია
 დაძრწიან მგლები.
 აღარც ხევშია მორაკრაკე
 წყარო ანკარა,—
 მკაცრ სიცივესა გაუყინავს
 იგი პატარა;
 აღარ ამშვენებს ტყეს ფოთოლი,
 ბაღს—ვარდი, ია,
 და თეთრ თოვლ ქვეშა არემარე
 მოწყენილია;
 მხოლოდ მინდორზე საშიშრადა
 გრიალებს ქარი,—
 თითქოს ჩაგვეძახის:—ზამთარია,
 მკაცრი ზამთარი!

მოწაფე იროდი ნეფარიძე.

გასართობი

შარადები

(წარმოდგენილია შ. ნიორაძის მიერ)

I

პირველი ყველაფერსა აქვს,
რაც კი სჩანს ან იფიქრება,
მის ბოლო ასო არ უნდა,
შარადაში იგი ქრება.
მეორე სიტყვას ხმარობენ,
როცა ხილი ძალზე სტკბება—
(ჩვენთვის მის ბოლო ხმიანად
ერთის მაგივრად სხვა სდგება),
საერთოდ მასა განაგებს,
რისგანაც თვითონ შესდგება.

II

ერთი რამე საგანია
ორ მარცვლიანი სახელით,
ზოგი მძიმეა ვერ დასძრავ,
ზოგს მსუბუქად ასწევ ხელით;
ცალკე პირველი მარცვალი
სახლის საშენებელია,
ერთი ხმოვანი—მეორის
ხშირად სახსენებელია
მწარეს გემოს დაუკარგავს
არ არის მავნებელია,
დაფიქრდი და გამოიცნობ,
თუმც კი საკენესებელია.

შარაღა

(წარმოდგენილი ქეთო მარუაშვილის მიერ).

” , , ქლის სახელი ჰე ს ”

დიდ დამნაშავე ტუსაღს რას და-
ადებენ. , ს , მარხვის წი-
ნაღმღეგი. ,

” , , მინღორი
ანღ ”

” ს ”

პირველ ნომერში მოთავსებულ შარაღების, გამოცანების და რებუსების ახსნა. 1) დავით აღმაშენებელი. 2) სიღამაზე. 3) სარკე. 4) გაზაფხულია, ტოკავს გულია... ყველგან სიამე, სიხარულია!

„ნაკადული“

(წელიწადი მეთუხმეტე)

ჟურნალი გამოვა ჩვეულებრივი პროგრამით

საგანგებოდ მოწვეულ სარედაქციო კომისიის ხელმძღვანელობით
მცირე-წლოვანთა და მოზრდილთათვის.

ჟურნალი გამოვა თვეში ერთჯერ მცირე-წლოვანთათვის—48 გვერდი და მოზრდილთათვის—64 გვერდი.

ფასი ჟურნალისა: წლიურად ორივე გამოცემა—55 მან. ნახევარი წლით—30 მან. ცალ-ცალკე: მცირე-წლოვანთათვის—30 მ. მოზრდილთათვის—30 მან.

ფოსტის ადრესი: თბილისი, „ნაკადულის“ რედაქცია. ტელეფონი 7—51.

რედაქციაში არის გასული წლის კომპლექტები.

ხელის მოწერა მიიღება:

თბილისში—„ნაკადულის“ რედაქციაში, ზუბალაშვილის სახლი, გოლოვინის პროსპ. შემოსასვლელი—დავითის ქუჩიდან, № 2, წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში, სასახლის ქუჩა; ქუთაისში—ისიდორე კვიციანიძესთან, მ. ყაუხჩიშვილთან, თ. მთავრიშვილთან და მატრონე მომფორიასთან; ფოთში—ლუდმილე მეგრელიძესთან; ბათუმში—ტროფიმ ინსარიძესთან—ფოსტაში; თელავში—ვანო პაატაშვილთან; გორში—ქეთევან ჯავახიშვილთან და ნინო ლომოურთან; კიათურაში—ი. წერეთელთან; ხონში—მ. ი. ჯავახიძესთან; ოზურგეთში—სალომე ხუნდაძესთან; ლანჩხუთში—მასწავლებელ ჯუღელთან.

რედაქტორი ნინო ნაკაშიძე.

გამომცემელი თ. შავლე იოსების ძე თუშანიშვილი.